

ADVIES 05/2026

(uitgebracht krachtens artikel 322,
lid 1, punt a), VWEU)

NL

over de voorstellen voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitvoering van de steun van de Unie aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode 2028- 2034 en een verordening tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 wat betreft de regeling voor schoolfruit, -groenten en -melk (de “EU-schoolregeling”), sectorale interventies, [...], regels inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises, en zekerheden

(COM(2025) 553 final en 560 final)

EUROPESE
REKENKAMER

EU-begroting
2028-2034

Inhoud

Paragraaf

01-08 | Inleiding

01-08 | Waarom wij dit advies uitbrengen

01-03 | Rechtsgrondslag

04-08 | Achtergrond

09-43 | Kernboodschappen

10-12 | Meerwaarde van de EU

13-16 | Afstemming van de uitgavendoelstellingen op de beleidsprioriteiten voor de gehele EU

17-23 | Toewijzing van financiële middelen

24-34 | Vereenvoudiging van programma's en procedures

25-30 | Juridische architectuur

31-32 | Ontwerp van GLB-interventies

33 | Governance voor de uitvoering van interventies

34 | Beheer van en financiële regels voor interventies

35-40 | Naleving, transparantie, verantwoordingsplicht en traceerbaarheid van de bestede middelen

41-42 | Prestatiekader

43 | Controlemandaat van de ERK

44-87 | Specifieke opmerkingen

44-73 | Voorstel voor een verordening betreffende de uitvoering van het GLB

45 | Nationale aanbevelingen en sturing inzake het GLB (artikel 2)

46-51 | Rentmeesterschap van landbouwbedrijven (artikel 3)

52-71 | GLB-interventies

72 | Generatievernieuwing (artikelen 15 en 16)

73 | Gegevensbeheer (artikel 21)

74-87 | Voorstel tot wijziging van de GMO-verordening

75-77 | EU-schoolregeling

78-81 | Sectorale interventies

82-84 | Beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises

85-87 | Crisisbetalingen aan landbouwers (artikel 38 van het voorstel voor het Fonds)

Bijlagen

Bijlage I — Lijst van publicaties van de ERK waarnaar in dit advies wordt verwezen

Bijlage II — Voorgestelde wijzigingen voorzien van opmerkingen

Bijlage III — Achtergrondinformatie

Wetgevingskader

GLB-interventies

Conditionaliteit

EU-schoolregeling

Afkortingen

Verklarende woordenlijst

Inleiding

Waarom wij dit advies uitbrengen

Rechtsgrondslag

- 01** Op 16 juli 2025 heeft de Europese Commissie, als onderdeel van het wetgevingspakket voor het MFK 2028-2034, voorstellen ingediend voor:
- een [verordening tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitvoering van de steun van de Unie aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode 2028-2034](#)¹ (“GLB-voorstel”), en
 - een verordening tot wijziging van [Verordening \(EU\) nr. 1308/2013](#) wat betreft de regeling voor schoolfruit, -groenten en -melk (de “EU-schoolregeling”), sectorale interventies, de oprichting van een eiwitsector, voorschriften voor hennep, de mogelijkheid van handelsnormen voor kaas, eiwithoudende gewassen en vlees, de toepassing van aanvullende invoerrechten, regels inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises, en zekerheden (“GMO-voorstel”)².

¹ [COM\(2025\) 560 final](#).

² [COM\(2025\) 553 final](#).

- 02** Op 6 oktober 2025 heeft de Raad van de Europese Unie en op 17 december 2025 heeft het Europees Parlement de Europese Rekenkamer gevraagd advies uit te brengen over het GLB-voorstel, dat verwijzingen bevat naar het GMO-voorstel met betrekking tot sectorale interventies en de EU-schoolregeling.
- 03** Overeenkomstig ons institutionele mandaat ([artikel 322, lid 1, punt a](#)), VWEU) verstrekken wij dit advies ter ondersteuning van het wetgevingsproces door middel van opmerkingen over het ontwerp, de financiële uitvoering, de controleomgeving en de potentiële risico's van de voorgestelde wijzigingen van het GLB. [Bijlage I](#) bevat een lijst van ERK-publicaties waarnaar in dit advies wordt verwezen.

Achtergrond

- 04** In het kader van het MFK 2021-2027 reguleert het GLB het grootste uitgavenprogramma van de EU en bijna alle overheidsuitgaven van de EU voor landbouw. De Commissie stelt voor het eerst sinds de invoering van het GLB in 1962 voor om af te zien van een specifiek landbouwfonds. Het GLB zou daarbij onderdeel worden van een nieuw [Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme zaken, welvaart en veiligheid voor de periode 2028-2034](#) ("het Fonds"), waarin de financiering voor alle beleidslijnen wordt samengebracht met vooraf toegewezen nationale financiële middelen onder gedeeld beheer. Die beleidslijnen zouden worden uitgevoerd door middel van plannen voor nationaal en regionaal partnerschap ("NRP-plannen") in het kader van het Fonds.
- 05** De Commissie presenteert bepalingen voor het GLB 2028-2034 in verschillende wetgevingsvoorstellen ([bijlage III](#)). Zo bevatten het GLB- en het GMO-voorstel de voorwaarden voor de uitvoering van de belangrijkste in de NRP-plannen op te nemen GLB-interventies. Het voorstel voor het Fonds omvat bepalingen inzake de beleidsdoelstellingen, de vereisten voor het NRP-plan, de governanceregelingen en de financiële en beheersregels voor de GLB-interventies en andere maatregelen onder gedeeld beheer. Met het voorstel inzake het [prestatiekader](#) worden de GLB-regelingen geïntegreerd in één nieuw systeem voor het traceren van uitgaven en het monitoren van de prestaties van de EU-begroting.

- 06** Deze voorstellen zouden er in algemene zin toe leiden dat een gewijzigde versie van het GLB-uitvoeringsmodel 2023-2027 wordt geïntegreerd in een breder kader voor EU-middelen onder gedeeld beheer. De GLB-gerelateerde bepalingen van de voorstellen hebben ook tot doel ervoor te zorgen dat de prioriteiten en kwesties die aan de orde komen in de [visie voor landbouw en voedsel](#)³ van de Commissie, hun weerslag krijgen in de NRP-plannen.
- 07** In november 2025 kwamen de voorzitters van het Parlement en de Commissie en het voorzitterschap van de Raad overeenkomstig artikel 324 VWEU⁴ bijeen en spraken af een aantal bepalingen van het voorstel voor het Fonds over te hevelen naar het GLB-voorstel. Dit akkoord (het “interinstitutioneel akkoord”) moet nog door het voorzitterschap van de Raad worden uitgevoerd.
- 08** In dit advies worden het GLB-voorstel, enkele relevante bepalingen van het GMO-voorstel en de GLB-gerelateerde elementen van het voorstel voor het Fonds beoordeeld. In de tekst staan wij stil bij de bepalingen van het voorstel voor het Fonds die conform de afspraak zullen worden overgeheveld naar de GLB-verordening (paragraaf [07](#)).

³ [COM\(2025\) 75 final](#).

⁴ [Toespraak](#) van de voorzitter van de Commissie tijdens de plenaire zitting van het Europees Parlement op 12 november 2025. [Briefing van het Europees Parlement](#): Debat over de architectuur en de governance van de begroting 2028-2034, 12-13 november 2025.

Kernboodschappen

09 Wij hebben in ons advies een aantal belangrijke zaken vastgesteld. Deze worden in *kader 1* weergegeven en verder uitgewerkt in de daaropvolgende paragrafen.

Kader 1

Belangrijkste boodschappen van het advies

- Ingewikkelde planningsregelingen, in combinatie met een complexere opzet van de juridische architectuur van het GLB, dreigen te leiden tot onzekerheid voor de lidstaten, de voorspelbaarheid voor begunstigden te verminderen en de verstrekking van middelen te vertragen, en kunnen uiteindelijk de door de Commissie beoogde vereenvoudiging ondermijnen.
- De grotere flexibiliteit voor de lidstaten maakt weliswaar een meer op maat gesneden aanpak mogelijk, maar mag de “gemeenschappelijke” elementen van het GLB niet in gevaar brengen, aangezien dan een ongelijk speelveld voor landbouwers zou kunnen ontstaan en negatieve gevolgen zouden kunnen optreden voor de eerlijke concurrentie en voor de werking van de interne markt. Om dit risico te beperken, zal de Commissie haar versterkte sturende rol doeltreffend moeten vervullen.
- Verdere onzekerheid kan voortvloeien uit het feit dat het totale bedrag van de GLB-financiering pas bekend wordt nadat de NRP-plannen zijn goedgekeurd. Voor begunstigden kan dit in de planningsfase leiden tot onzekerheid over de financiering die zij zouden ontvangen. Ook kan het moeilijk zijn om de GLB-uitgaven in het kader van het MFK 2021-2027 te vergelijken met de mogelijke toewijzing in het kader van het volgende MFK.
- Het gebrek aan duidelijkheid over welke GLB-interventies gebaseerd moeten zijn op output en welke op mijlpalen en streefdoelen, creëert onzekerheid en kan leiden tot inconsistenties tussen de lidstaten. Wij zijn van mening dat de verantwoordingsplicht en de traceerbaarheid ook moeten worden gewaarborgd wanneer interventies gebaseerd zijn op mijlpalen en streefdoelen. Traceerbaarheid van de rekeningen tot op het niveau van de begunstigden is een noodzakelijke voorwaarde voor de ERK om haar mandaat uit te oefenen.

- Het interinstitutioneel akkoord (artikel 324 VWEU) om de bepalingen inzake landbouw en plattelandontwikkeling over te hevelen van het Fonds naar de GLB-verordening wordt verwelkomd. Wij zijn van mening dat de medewetgevers zouden kunnen overwegen om andere relevante bepalingen over te hevelen teneinde de volledigheid en het gemeenschappelijke karakter van het GLB verder te versterken.

Meerwaarde van de EU

10 Wij merken op dat geen van de in juli 2025 ingediende wetgevingsvoorstellen een algemene definitie van meerwaarde van de EU bevat die moet worden toegepast op EU-uitgavenprogramma's, en dat is volgens ons een gemiste kans⁵. In het voorstel voor het Fonds⁶ staat dat de samenvoeging van alle op nationaal niveau vooraf toegewezen middelen in één enkel EU-fonds dat specifieke uitdagingen aanpakt, de lidstaten zal helpen om uitgaven te doen waar ze het hardst nodig zijn en de grootste meerwaarde van de EU kan opleveren.

11 Naar ons oordeel hangt de meerwaarde van de EU van de GLB-uitgaven af van de vraag of er interventies mee worden gefinancierd die EU-brede uitdagingen aanpakken die niet even doeltreffend kunnen worden aangepakt met nationale financiering alleen. De belangrijkste uitdagingen zijn onder meer het waarborgen van⁷:

- een systeem van eerlijke concurrentie en consistente regels voor landbouwers in een open eengemaakte markt;
- een gemeenschappelijk kader voor landbouwsteun dat de interne markt niet verstoort of versnipperd, en een strategisch gebruik van financiële middelen om een billijk inkomen te waarborgen voor landbouwers;
- een versterkt en gegarandeerd voedselzekerheidssysteem, ook tijdens crises;
- gecoördineerde bescherming van het milieu, het klimaat en de biodiversiteit, en van knowhow met betrekking tot de voedselvoorziening.

⁵ [Analyse 03/2025](#), kader 1.

⁶ Toelichting en overwegingen 7 en 10.

⁷ [Speciaal verslag nr. 23/2019](#), [Speciaal verslag 16/2021](#), [Speciaal verslag 09/2023](#) en [Speciaal verslag 20/2024](#).

- 12** GLB-interventies moeten bijdragen tot de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen en moeten worden opgenomen in een specifiek hoofdstuk van de NRP-plannen. Het belangrijkste element van het voorstel voor het Fonds is dat de lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen om hun interventies zo op te zetten dat de uitgaven worden toegespitst op de specifieke uitdagingen waarmee hun landbouwsector te maken heeft. Dit betekent dat de meerwaarde van de EU van het GLB grotendeels zal afhangen van de wijze waarop de lidstaten besluiten om te gaan met hun flexibiliteit. De Commissie zou deze keuzes doeltreffend moeten sturen zodat volgens een gemeenschappelijke, coherente en gecoördineerde aanpak prioriteiten worden verwezenlijkt en financiële middelen worden toegewezen in de NRP-plannen.

Afstemming van de uitgavendoelstellingen op de beleidsprioriteiten voor de gehele EU

- 13** De uitgavendoelstellingen voor het GLB zijn opgenomen in het voorstel voor het Fonds. Wij zijn van mening dat de algemene doelstellingen in artikel 2 van het voorstel voor het Fonds zijn afgestemd op die in titel III [VWEU](#). Wij merken voorts op dat de specifieke doelstellingen van de GLB-steun (artikel 3 van het voorstel voor het Fonds) zijn afgestemd op de prioritaire gebieden die zijn vastgesteld in de [visie voor landbouw en voedsel](#) van de Commissie, die tot doel hebben de sector aantrekkelijker te maken voor landbouwers, concurrerend en veerkrachtig te maken, te verduurzamen en levendige plattelandsgebieden te bevorderen⁸.
- 14** De belangrijkste voorgestelde manieren om deze prioriteiten via de GLB-uitgaven te verwezenlijken, zijn:
- vernieuwing van de “vergroeningsarchitectuur” van het GLB om meer beloningen te bieden en minder eisen te stellen aan activiteiten die bijdragen tot de agromilieum- en klimaatdoelstellingen (paragrafen [46-51](#));
 - de lidstaten meer ruimte bieden om de belangrijkste GLB-interventies te richten op de groepen landbouwers, landbouwactiviteiten en geografische gebieden die er het meest behoefte aan hebben (paragrafen [52](#) en [56](#));
 - coördinatie van de steun voor jonge landbouwers door een “starterspakket” in te voeren als onderdeel van de nationale strategieën voor generatievernieuwing (paragraaf [72](#)).

⁸ [COM\(2025\) 75 final](#).

- 15** De lidstaten en de Commissie zullen gezamenlijk de uitdagingen in kaart moeten brengen in verband met de specifieke GLB-doelstellingen en -prioriteiten die de lidstaten aan de orde moeten stellen bij de opstelling en wijziging van hun NRP-plannen. De voorstellen voor het GLB en het Fonds hebben tot doel de lidstaten flexibiliteit te bieden bij het bepalen van de te bereiken resultaten en de in hun plannen toe te wijzen middelen, zonder het GLB specifieke streefdoelen te geven.
- 16** Hoewel wij kennis nemen van het feit dat het voorstel de rol van de Commissie bij de aansturing van het GLB versterkt⁹, is het niet duidelijk op welke grondslag de Commissie haar bevoegdheid om nationale aanbevelingen te doen moet uitoefenen (paragraaf 45). Wij zien ruimte om meer gebruik te maken van indicatieve streefdoelen om de planning van de lidstaten te sturen en een basis te bieden voor aanbevelingen van de Commissie om ervoor te zorgen dat de uitgavendoelstellingen worden afgestemd op de EU-brede GLB-prioriteiten. In dit verband constateren wij dat de lidstaten wordt verzocht ten minste 6 % van hun voor landbouw geormerkte bedrag te besteden aan de [strategie voor generatievernieuwing](#)¹⁰.

Toewijzing van financiële middelen

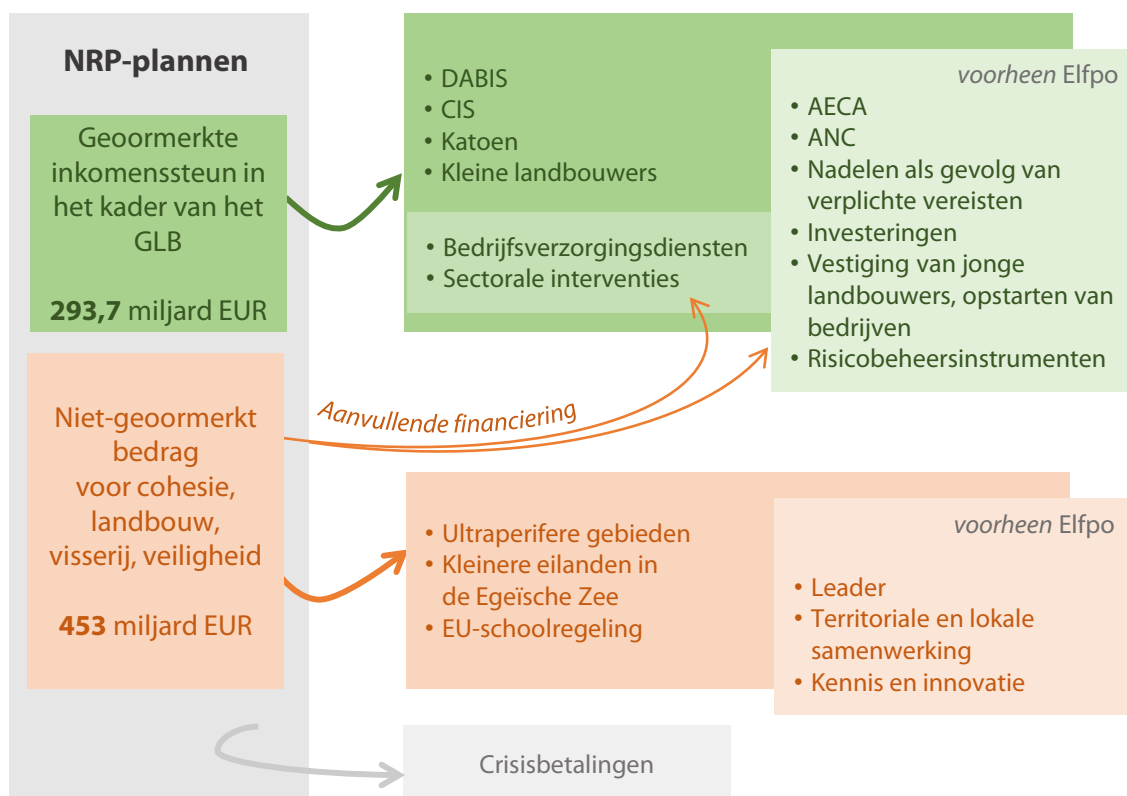
- 17** Met het voorgestelde MFK 2028-2034 wordt de opzet van de GLB-financiering ingrijpend veranderd. In het voorstel voor het Fonds wordt afgestapt van de traditionele “tweepijlerstructuur” van het GLB, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen steun voor landbouwers en voedselproductie (pijler I — ELGF) en steun voor plattelandontwikkeling (pijler II — Elfpo). Volgens het voorstel voor het Fonds zullen alle voorheen uit het ELGF of het Elfpo gefinancierde interventietypen in de NRP-plannen worden opgenomen. Drie interventies die niet in de strategische GLB-plannen voor 2023-2027 zijn opgenomen (de EU-schoolregeling, ultraperifere gebieden en kleinere eilanden in de Egeïsche Zee) en twee nieuwe interventies (bedrijfsverzorgingsdiensten en crisisbetalingen) zullen ook in de NRP-plannen worden opgenomen. [Figuur 2](#) in [bijlage III](#) geeft een overzicht van de structurele veranderingen in de GLB-financiering.

⁹ Artikel 22, lid 2, punt b), van het voorstel voor het Fonds en artikel 2 van het GLB-voorstel.

¹⁰ [COM\(2025\) 872 final](#).

18 In het MFK 2021-2027 bedroeg het maximum voor het ELGF, dat inkomenssteun en sectorale interventies omvatte, 291,1 miljard EUR (in lopende prijzen). In het voorstel voor het Fonds zou een minimale begrotingstoewijzing van 293,7 miljard EUR¹¹ in lopende prijzen (259,2 miljard EUR in prijzen van 2025) worden vastgesteld voor GLB-inkomenssteuninterventies voor landbouwers (het “geoomerkte” bedrag). Wij merken op dat dit geoomerkte bedrag niet alleen inkomenssteun en sectorale interventies zou moeten dekken, maar ook de meeste voormalige Elfpo-interventies¹². Andere GLB-interventies, zoals Leader, steun voor de ultraperifere gebieden (Posei) en de EU-schoolregeling, zouden worden gefinancierd uit het niet-geoomerkte bedrag. De lidstaten kunnen ook aanvullende financiering uit het niet-geoomerkte bedrag toewijzen aan de meeste geoomerkte interventies¹³ (*figuur 1*).

Figuur 1 | Het GLB binnen de NRP-plannen (in lopende prijzen)

Bron: ERK, op basis van artikel 10 van het voorstel voor het Fonds en de [factsheet van de Commissie](#).

¹¹ Artikel 10, lid 2, punt a), ii), van het voorstel voor het Fonds, verminderd met het voor het gemeenschappelijk visserijbeleid geoomerkte bedrag van 2,0 miljard EUR.

¹² Artikelen 70-72 en artikelen 75 en 76 van [Verordening \(EU\) 2021/2115](#).

¹³ Factsheets van de Europese Commissie over [de toewijzing door de lidstaten](#) (juli 2025) en [het GLB binnen het NRPP-fonds 2028-2034](#) (september 2025).

- 19** Deze wijzigingen maken het moeilijk om de totale GLB-uitgaven in het kader van het MFK 2021-2027 te vergelijken met de voorgestelde uitgaven voor het MFK 2028-2034. Bovendien zullen de geplande GLB-uitgaven pas bekend zijn wanneer de NRP-plannen door de Raad zijn goedgekeurd. Wij merken op dat na de vergadering van de voorzitters van het Parlement en de Commissie en het voorzitterschap van de Raad in november 2025 een “plattelandsstreefdoel” van 10 % van het niet-geoormerkte bedrag (ten minste 48,7 miljard EUR in lopende prijzen) voor territoriale acties op het platteland is voorgesteld als leidraad voor de toewijzing van financiële middelen door de lidstaten. Wij merken ook op dat de Commissie in het kader van de overeenkomst tussen de EU en Mercosur heeft voorgesteld dat de lidstaten vanaf 2028 toegang krijgen tot ongeveer 45 miljard EUR in lopende prijzen uit het flexibiliteitsbedrag¹⁴, teneinde tegemoet te komen aan de behoeften van landbouwers en plattelandsgemeenschappen.
- 20** Hoewel is afgestapt van de tweepijlerstructuur, blijft het onderscheid tussen volledig gefinancierde en medegefinancierde interventies bestaan. In artikel 20, lid 4, van het voorstel voor het Fonds is bepaald dat vier interventietypen (degressieve areaalgebonden inkomenssteun, gekoppelde inkomenssteun, gewasspecifieke betaling voor katoen en steun voor kleine landbouwers) voor 100 % uit de EU-begroting worden gefinancierd. Voor alle andere geoormerkte interventies (voornamelijk plattelandsontwikkelingsmaatregelen en sectorale interventies in het huidige GLB) en de EU-schoolregeling geldt een verplichte minimale nationale bijdrage van 30 % van de totale subsidiabele overheidsuitgaven¹⁵. In artikel 20 van het voorstel voor het Fonds wordt ook een nieuwe verplichting voor het GLB ingevoerd om naar type regio gedifferentieerde minimale nationale bijdragepercentages toe te passen (*figuur 2*) op alle niet-geoormerkte GLB-interventies, met uitzondering van de EU-schoolregeling, en voor alle inkomenssteun boven het geoormerkte bedrag.
- 21** Voor GLB-interventies waarvoor een nationale bijdrage vereist is, geldt een andere berekeningsgrondslag voor de bijdrage, afhankelijk van het feit of de financiering afkomstig is uit het geoormerkte of niet-geoormerkte bedrag van het GLB. In het eerste geval wordt de nationale bijdrage berekend als een percentage van de overheidsuitgaven, terwijl in het tweede geval wordt uitgegaan van geraamde kosten, wat de berekening complexer maakt.

¹⁴ Artikel 14, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

¹⁵ Artikel 35, leden 4, 6 en 8, van het voorstel voor het Fonds.

- 22** Een andere factor die van invloed is op de toewijzing van financiële middelen, is de vraag of interventies verplicht of facultatief zijn voor de lidstaten. In de plannen van de lidstaten moeten bepaalde interventies worden opgenomen en medegefinancierd die niet onder het geormerkte bedrag vallen, terwijl andere interventies die wel onder het geormerkte bedrag vallen, een facultatief karakter hebben. *Figuur 2* geeft een overzicht van de bijdragepercentages voor interventies en laat zien of deze verplicht of facultatief zijn.

Figuur 2 | De kenmerken van voorgestelde GLB-interventies*

	Bijdragepercentages	Interventietypen	Verplicht	Vrijwillig
Geoomerkt 293,7 miljard EUR	100 % EU	a) degressieve areaalgebonden inkomenssteun (DABIS)	✓	
		b) gekoppelde inkomenssteun (CIS)	✓	
		c) betaling voor katoen: BG, EL, ES, PT	✓	
		g) betalingen aan kleine landbouwers	✓	
	Ten minste 30 % van de nationale bijdrage binnen het geoomerkte bedrag Minimale nationale bijdrage voor de aanvullende financiering uit het niet-geoomerkte bedrag: 15 % voor minder ontwikkelde regio's 40 % voor overgangsregio's 60 % voor meer ontwikkelde regio's	d) betaling voor natuurlijke en andere gebiedsspecifieke beperkingen (ANC)	✓	
		e) steun voor nadelen als gevolg van bepaalde verplichte vereisten		✓
		f) agromilieu- en klimaatactie (AECA)	✓	
		h) risicobeheersinstrumenten	✓	
		i) investeringssteun voor landbouwers en bosbezitters	✓	
		j) steun voor de vestiging van jonge landbouwers en nieuwe landbouwers, plattelandsbedrijven en het opstarten van bedrijven	✓	
		k) steun voor bedrijfsverzorgingsdiensten		✓
		r) sectorale interventies**	✓	✓
Niet-geoomerkt	Minimale nationale bijdrage: 15 % voor minder ontwikkelde regio's 40 % voor overgangsregio's 60 % voor meer ontwikkelde regio's	l) Leader	✓	
		m) steun voor kennisoverdracht en innovatie in de landbouw, de bosbouw en plattelandsgebieden	✓	
		n) territoriale en lokale samenwerkingsinitiatieven		✓
		o) interventies in ultraperifere gebieden: FR, ES, PT	✓	
		p) interventies op kleinere eilanden in de Egeïsche Zee: EL		✓
		s) crisisbetalingen		✓
	30 % van de nationale bijdrage	q) EU-schoolregeling	✓	

** afhankelijk van de sector

* De letters tussen haakjes komen overeen met die in artikel 5, lid 1, van het GLB-voorstel.

Bron: ERK, op basis van voorstellen van de Commissie.

- 23** Wij merken op dat de Commissie geen analyse heeft verstrekt van hoe de voorstellen de toewijzing door de lidstaten van EU- en nationale middelen aan de verschillende typen interventies kunnen beïnvloeden. Gezien de omvang van de voorgestelde wijzigingen en de flexibiliteit die de lidstaten wordt geboden bij de opstelling van hun NRP-plannen, is het zeer lastig om de waarschijnlijke gevolgen van de voorstellen voor de toewijzing van financiële middelen door de lidstaten op realistische wijze te ramen¹⁶.

Vereenvoudiging van programma's en procedures

- 24** De Commissie benadrukte dat de complexiteit en rigiditeit van de EU-uitgaven moeten worden aangepakt door de stappen in de aanloop naar de indiening van de voorstellen te vereenvoudigen¹⁷ en dat het GLB “gebaseerd [zal] zijn op basisbeleidsdoelstellingen en gerichte beleidseisen [en] [d]e lidstaten [...] meer verantwoordelijkheid en verantwoordingsplicht [zullen] krijgen over de manier waarop ze aan die doelstellingen voldoen”¹⁸. Hieronder onderzoeken we hoe deze vereenvoudigingsaanpak tot uiting komt in de juridische architectuur, het uitvoeringsmodel, de governanceregelingen en de financiële en beheersregels voor het GLB vanuit het oogpunt van de EU, de lidstaten en de begunstigden.

Juridische architectuur

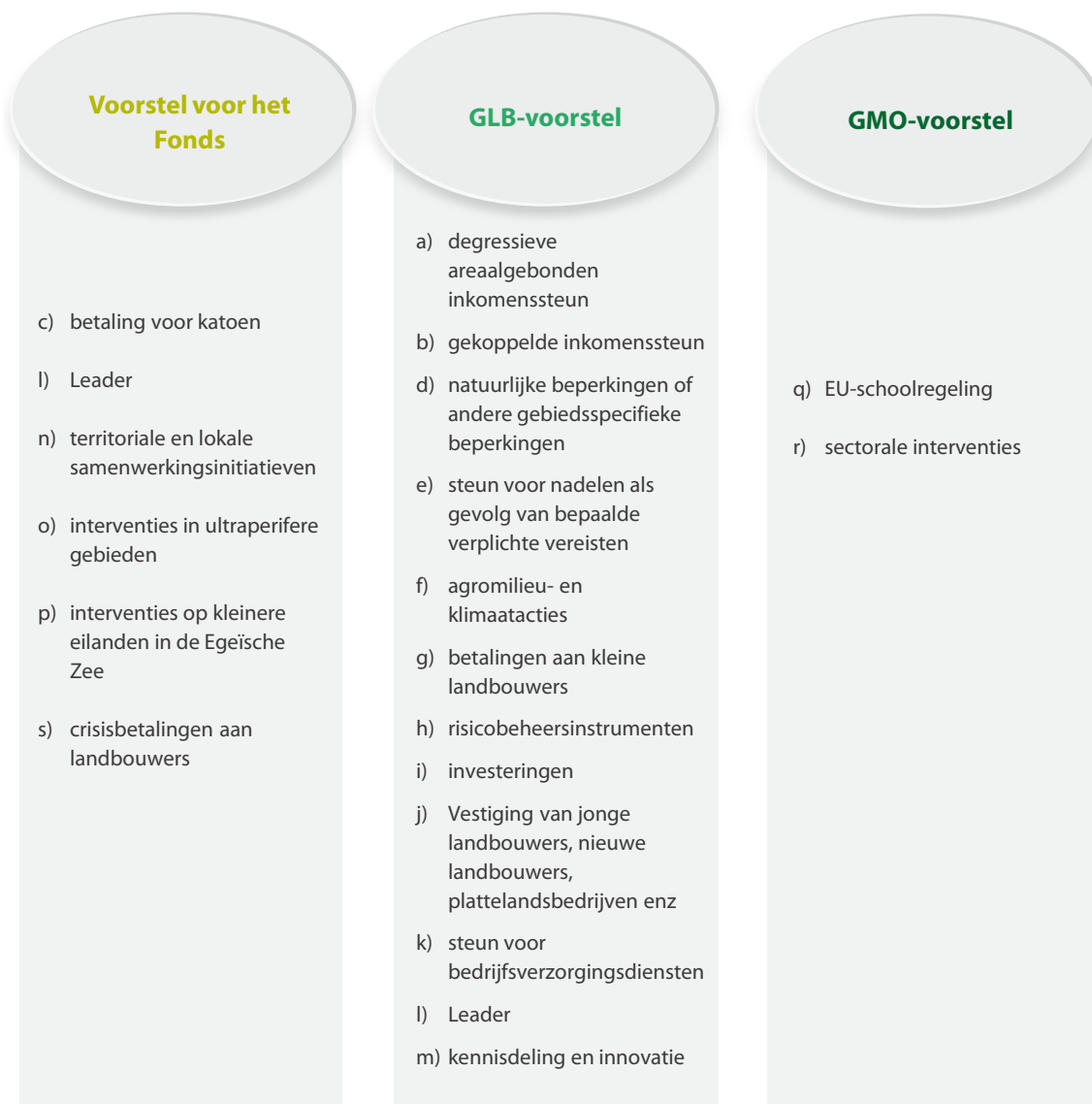
- 25** Hoewel de bepalingen van het GLB-rechtskader qua aantal en gedetailleerdheid zijn verminderd, merken wij op dat de specifieke bepalingen met betrekking tot de verschillende GLB-interventies over drie voorgestelde verordeningen zijn verspreid (*figuur 3*). Wij erkennen de grondslag voor de volledige opnemering van de EU-schoolregeling en sectorale interventies in de GMO-verordening, aangezien het instrumenten zijn om in te grijpen op de landbouwmarkten. Evenzo begrijpen wij de keuze om de ultraperifere gebieden en initiatieven voor territoriale samenwerking op te nemen in het voorstel voor het Fonds, aangezien dergelijke initiatieven steun kunnen ontvangen uit meer dan één beleidslijn (landbouw, plattelandsgebieden, visserij en cohesie). Wij zijn echter van mening dat hierdoor het integrale karakter van het GLB wordt ondermijnd en het beheer ervan complexer wordt vanwege de wildgroei aan uitvoeringsvoorschriften.

¹⁶ Régnier, E., Catallo, A. en Aubert, P.-M., (2025). European Financial Framework 2028-2034: Key issues for the agricultural sector, [Issue Brief No 05/25](#).

¹⁷ Mededeling van de Commissie: “De weg naar het volgende meerjarig financieel kader” ([COM\(2025\) 46 final](#)).

¹⁸ Mededeling van de Commissie: “Een visie voor landbouw en voedsel” ([COM\(2025\) 75 final](#)).

Figuur 3 | Voorgestelde wetgevingsarchitectuur van GLB-interventies*

* De letters tussen haakjes komen overeen met die in artikel 5, lid 1, van het GLB-voorstel.

Bron: ERK, op basis van wetgevingsvoorstellen van de Commissie.

26 Wij nemen kennis van het interinstitutioneel akkoord (paragraaf 07) om de artikelen over de landbouwspecifieke definities en de uitvoering van bepaalde GLB-interventies die in het voorstel voor het Fonds zijn opgenomen, naar de GLB-verordening over te hevelen. Wij beschouwen dit als een positieve ontwikkeling, aangezien het GLB-rechtskader hierdoor coherenter zou worden. Naar onze mening zouden de medewetgevers kunnen overwegen de andere bepalingen van het voorstel voor het Fonds die specifiek betrekking hebben op het GLB, zoals het controlesysteem voor het rentmeesterschap van landbouwbedrijven (artikel 62) en het geïntegreerd beheers- en controlesysteem (artikel 70), over te hevelen naar de GLB-verordening, om het integrale karakter van het beleid verder te versterken.

- 27** Zoals de Commissie heeft toegelicht¹⁹, is het aantal bepalingen betreffende het GLB “aanzienlijk teruggebracht” en moet de complexiteit ervan worden verminderd om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden bij het ontwerpen en uitvoeren van interventies. In het kader van deze aanpak moeten de belangrijkste kenmerken van interventies — zoals de subsidiabiliteitsvoorwaarden — in het NRP-plan worden uiteengezet en vervolgens via nationale regels worden uitgevoerd. Op basis van onze ervaring met de controle van het GLB 2023-2027 zien wij een aantal risico’s.
- 28** Ten eerste is er geen garantie dat de lidstaten onnodige complexiteit voor landbouwers of betaalorganen zouden voorkomen. Zo heeft de invoering van ecoregelingen in de periode 2023-2027 geleid tot een toename van de onregelmatigheden als gevolg van administratieve fouten van de autoriteiten van de lidstaten²⁰.
- 29** Ten tweede krijgen de lidstaten meer flexibiliteit bij het definiëren van belangrijke termen, zoals “actieve landbouwer” of “kleine landbouwer”, die essentieel zijn voor een consistente uitvoering van de GLB-interventies in alle lidstaten. Het ontbreken van een duidelijk gemeenschappelijk kader voor dergelijke definities kan leiden tot een ongelijk speelveld voor landbouwers en kan negatieve gevolgen hebben voor de eerlijke concurrentie en de werking van de interne markt. Hierdoor zou het ook moeilijk kunnen worden om de gegevens op deugdelijke wijze op EU-niveau te aggregeren. Wij zijn van mening dat het interinstitutioneel akkoord (paragraaf 07) waarin wordt voorgesteld een definitie van actieve landbouwer te geven, een positieve ontwikkeling is die wijst op een belangrijke lacune (*kader 2*).

¹⁹ Toelichting bij het GLB-voorstel.

²⁰ *Jaarverslag 2024*, paragrafen 1.21, 1.26, 7.18 en 7.22.

Kader 2

Gebrek aan een gemeenschappelijk kader voor de definitie van “actieve landbouwer” in de wetgevingsvoorstellen voor de periode 2028-2034

In het kader van het GLB 2023-2027 (artikel 4, lid 5, van Verordening (EU) 2021/2115) moet in de strategische GLB-plannen van de lidstaten een actieve landbouwer zodanig worden gedefinieerd dat “uitsluitend steun wordt verleend aan natuurlijke of rechtspersonen dan wel groepen natuurlijke of rechtspersonen die ten minste een *minimumniveau* aan landbouwactiviteit verrichten”.

In de voorstellen van de Commissie wordt de definitie van “actieve landbouwer” geschrapt, hoewel deze voorkomt in overweging 44 van het voorstel voor het Fonds. In plaats daarvan moeten de lidstaten het begrip “*voornaamste* landbouwactiviteit” in hun plannen definiëren (overweging 45 en artikel 4, lid 3, punt c)).

Bron: ERK, op basis van voorstellen van de Commissie.

- 30** Ten derde zijn bepalingen in verordeningen weliswaar rechtstreeks van toepassing, maar moeten de bepalingen in de NRP-plannen worden uitgevoerd door middel van nationale regels die pas na de goedkeuring van de plannen kunnen worden vastgesteld. Als de wetgevingsvoorstellen van de EU en de NRP-plannen niet tijdig worden goedgekeurd, bestaat het risico dat betalingen aan begunstigden vertraging oplopen.

Ontwerp van GLB-interventies

- 31** In de voorstellen voor het Fonds en het GLB worden relatief weinig veranderingen aangebracht in de typen GLB-interventies die de lidstaten kunnen inzetten, wat positief is vanuit het oogpunt van de stabiliteit voor nationale autoriteiten en begunstigden. Er is slechts één volledig nieuw interventietype — bedrijfsverzorgingsdiensten — toegevoegd en een aantal interventies zijn samengevoegd. In het kader van de interventie voor degressieve areaalgebonden inkomenssteun (degressive area-based income support — DABIS) worden drie interventies voor inkomenssteun in het kader van het GLB 2023-2027 samengevoegd (paragrafen 52-55), maar het is niet duidelijk of dit een vereenvoudiging zal betekenen voor nationale autoriteiten en begunstigden. Wat de interventies in het kader van de “vergroeningsarchitectuur” van het GLB betreft, wijzen wij op de mogelijkheid tot vereenvoudiging die de samenvoeging van ecoregelingen en agromilieu- en klimaatmaatregelen biedt (figuur 2), waarbij het van belang is dat de lidstaten lering trekken uit de invoering van ecoregelingen²¹. Wij merken voorts op dat er aanzienlijke

²¹ Jaarverslag 2024, aanbeveling 7.1.

wijzigingen zijn aangebracht in de interventie voor ultraperifere gebieden, die onder het voorstel voor het Fonds valt ([kader 3](#)).

Kader 3

Interventie voor ultraperifere gebieden in het voorstel voor het Fonds

In het kader van het MFK 2028-2034 stelt de Commissie voor de specifieke programma's voor landbouw in de ultraperifere gebieden (Posei) te integreren in de eenvoudige programmeringsaanpak die met het nieuwe Europees Fonds wordt gevolgd.

In het voorstel voor het Fonds wordt het Posei-programma opgenomen in een afzonderlijke titel VI, die niet alleen regels omvat voor landbouw, maar ook voor cohesie en visserij, en de huidige verordening wordt ermee ingetrokken²².

In het voorstel voor het Fonds worden specifieke regelingen gehandhaafd om de voorziening van producten die essentieel zijn voor menselijke consumptie, voor verwerking of als productiemiddel in de landbouw te waarborgen. Het economisch voordeel hoeft evenwel niet langer te worden doorgegeven aan de eindgebruiker (d.w.z. consumenten of landbouwers). Hoewel we problemen hebben vastgesteld met de werking van dit mechanisme²³, kan de schrapping ervan leiden tot onnodige winsten in de toeleveringsketen.

Wij zijn ingenomen met de nieuwe verplichting voor de lidstaten in artikel 48, lid 4, van het voorstel voor het Fonds om de betalingen op eerlijke wijze te verdelen, aangezien dit helpt te voorkomen dat de steun wordt geconcentreerd in bepaalde sectoren of bij grote begunstigden.

Tot slot kan een beroep op financiering uit het niet-geoordeelde bedrag van het Fonds de stabiliteit en voorspelbaarheid van de steun voor landbouwers in deze gebieden in gevaar brengen (paragraaf 18). Naar onze mening kunnen de ultraperifere gebieden worden geacht te vallen onder de in het interinstitutioneel akkoord voorgestelde plattelandsstreefdoel (paragraaf 07).

Bron: ERK, op basis van het voorstel voor het Fonds.

- 32** Wij merken op dat de NRP-plannen bij besluit van de Raad zullen worden vastgesteld, terwijl de strategische GLB-plannen 2023-2027 bij besluit van de Commissie zijn vastgesteld. Door deze extra stap en de potentiële complexiteit voor de Commissie als gevolg van de grotere flexibiliteit die de lidstaten krijgen bij de opstelling van hun plannen (zie de paragrafen 27-30), dreigt er meer tijd nodig te zijn om plannen te beoordelen en

²² Verordening (EU) 229/2013.

²³ Speciaal verslag 03/2026, kader 4.

vast te stellen. Wij beschouwen het daarentegen als een positieve ontwikkeling dat er weinig vereisten zijn voor de contextuele informatie in de plannen en strengere woordlimieten, aangezien sommige strategische GLB-plannen meer dan 2 000 bladzijden lang waren.

Governance voor de uitvoering van interventies

- 33** In het kader van het voorstel voor het Fonds kunnen de lidstaten de bestuursorganen behouden die zijn opgericht voor het GLB 2023-2027. Het plan laat de taken en verantwoordelijkheden voor de GLB-betalorganen grotendeels ongewijzigd²⁴. Wij zien dat als een positieve stap, aangezien de overgrote meerderheid van de betaalorganen in de loop der jaren uitgebreide ervaring en kennis van de landbouwgemeenschappen in hun lidstaat of regio heeft opgebouwd. We merken echter op dat de lidstaten een “coördinerende autoriteit”²⁵ zouden moeten opzetten als zij voor elk hoofdstuk van hun NRP-plan verschillende beheersautoriteiten aanwijzen. Dat zou in elke lidstaat een extra administratieve laag toevoegen en de plannings- en rapportageprocedures kunnen verlengen en bemoeilijken. Evenzo kan het vereiste van artikel 49, lid 5, van het voorstel voor het Fonds dat de auditautoriteiten een publieke instantie moet zijn, een extra administratieve laag toevoegen in lidstaten die private instanties willen blijven gebruiken om de uitvoering van het GLB te controleren, ondanks de potentiële voordelen in termen van meer stabiliteit en kennisopbouw.

Beheer van en financiële regels voor interventies

- 34** De belangrijkste vereenvoudiging voor GLB-begunstigden is de algemene verplichting voor de lidstaten om steun te verlenen via financiering die niet gekoppeld is aan kosten en vereenvoudigde kostenopties²⁶. De meeste GLB-interventies zijn al gebaseerd op rechten die niet gekoppeld zijn aan kosten (d.w.z. areaal- en diergebonden betalingen), of op vereenvoudigde kostenopties in het geval van investeringen. Een verdere uitbreiding van het gebruik van vereenvoudigde betalingen kan begunstigden en mogelijk ook betaalorganen verdere vereenvoudiging bieden, maar die voordelen zullen niet alleen afhangen van de wijze waarop de lidstaten de vereenvoudigde steunregelingen uitvoeren, maar ook van de wijze waarop de Commissie erop zal toezien.

²⁴ Artikel 52, lid 3, van het voorstel voor het Fonds.

²⁵ Artikel 49, lid 3, van het voorstel voor het Fonds.

²⁶ Artikel 125 van het [Financieel Reglement \(herschikking\)](#).

Naleving, transparantie, verantwoordingsplicht en traceerbaarheid van de bestede middelen

- 35** In het kader van het voorstel voor het Fonds zullen de GLB-betalorganen niet langer verplicht zijn jaarrekeningen van gedeclareerde uitgaven in te dienen of ervoor te zorgen dat gedeclareerde uitgaven overeenstemmen met corresponderende gerapporteerde output²⁷. In plaats daarvan is de coördinerende autoriteit verantwoordelijk voor het verstrekken van informatie over de voortgang tijdens de referentieperiode²⁸ (d.w.z. het voorgaande landbouwbegrotingsjaar). Deze informatie zal op haar beurt worden gebaseerd op door betaalorganen verstrekte betalingsinformatie over de verwezenlijkte output of mijlpalen/streefdoelen en de overeenkomstige waarde van betalingen.
- 36** Wij vinden het positief dat het voorstel voor het Fonds²⁹ de mogelijkheid introduceert om betalingen te verrichten op basis van de verwezenlijkte output, aangezien dat zal zorgen voor continuïteit met het GLB 2023-2027 door bijvoorbeeld betalingen voor areaalgebonden interventies mogelijk te maken op basis van het aantal hectaren dat daadwerkelijk onder een interventie valt ("gerealiseerde output") in plaats van op basis van het halen van het in het plan gestelde specifieke aantal hectaren ("mijlpaal of streefdoel"). Uit het voorstel voor het Fonds blijkt echter niet duidelijk welke GLB-interventies outputgebaseerd moeten zijn en welke gebaseerd moeten zijn op het bereiken van mijlpalen en streefdoelen. Naar onze mening moet in de verordening ten minste worden verduidelijkt dat alle areaal- en diergebonden interventies en interventies op basis van outputeenheden moeten worden beschouwd als outputgebaseerd (interventies a) tot en met g), en o) tot en met r), van artikel 5 van het GLB-voorstel). Voorts zijn wij van mening dat bij interventies met betalingen op basis van mijlpalen en streefdoelen de lessen voor toekomstige prestatiegerichte instrumenten moeten worden toegepast, met name door financiering duidelijk aan resultaten te koppelen en de betalingsvoorwaarden consequent toe te passen op alle lidstaten om te zorgen voor een gelijke behandeling³⁰.

²⁷ Artikel 37 van [Verordening \(EU\) 2021/2116](#).

²⁸ Artikel 89 van het voorstel voor het Fonds.

²⁹ Artikel 22, lid 2, punt c), en bijlage V over het model voor het NRP-plan, en bijlage XI over het model voor de betalingsaanvragen.

³⁰ [Analyse 02/2025](#), blz. 9.

- 37** Wat betreft de regelmatigheid van betalingen zijn betaalorganen voor GLB-interventies uit hoofde van het voorstel voor het Fonds verantwoordelijk voor de risicogebaseerde verificatie van aan begunstigden verrichte betalingen voor het bereiken van mijlpalen en streefdoelen, het waarborgen van de naleving en regelmatigheid van verrichtingen, het registreren van informatie en het ondertekenen van beheersverklaringen. Wij merken op dat in het voorstel voor het Fonds de bepaling wordt gehandhaafd dat betaalorganen “voldoende garanties [bieden] dat de betalingen wettig en regelmatig zijn en naar behoren worden geboekt”³¹. In het voorstel voor het Fonds moet echter worden verduidelijkt dat “betalingen” duiden op betalingen aan begunstigden, zoals landbouwers, en traceerbaar moeten zijn in de boekhoudsystemen van de betaalorganen.
- 38** Het is van essentieel belang dat verrichtingen van de EU-rekeningen naar de begunstigden traceerbaar zijn om te zorgen voor een controlespoor aan de hand waarvan de ERK de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen kan verifiëren, waarvoor de betaalorganen garant moeten staan³². In het GLB-uitvoeringsmodel 2023-2027 is een duidelijk controlespoor gehandhaafd dat loopt van de cijfers in de geconsolideerde rekeningen van de EU tot de betalingen aan individuele GLB-begunstigden. De reden hiervoor was dat de cijfers in de rekeningen nog steeds gebaseerd waren op de gedeclareerde uitgaven van het betaalorgaan, die overeenstemmen met de werkelijke betalingen aan individuele begunstigden, zoals landbouwers en projectontwikkelaars.
- 39** Om een soortgelijke mate van traceerbaarheid te handhaven in het GLB 2028-2034, stellen wij voor in de verordening tot oprichting van het Europees Fonds te verduidelijken dat de waarde van de geboekte vooruitgang voor betalingen op basis van output³³ moet overeenstemmen met de werkelijke betalingen die aan begunstigden zijn verricht voor de gerealiseerde en geverifieerde output in de periode. Het gebruik van geplande eenheidswaarden³⁴ om de vergoedingen aan de lidstaten te berekenen, zou een extra laag tussen de betalingen en de Uniefinanciering invoeren, die, als die onvoldoende transparant is en niet vergezeld gaat van passende waarborgen, het risico op discrepanties en daaropvolgende correcties tijdens de programmeringsperiode zou kunnen vergroten.

³¹ Artikel 9 van [Verordening \(EU\) 2021/2116](#) en artikel 52, lid 1, van het voorstel voor het Fonds.

³² Artikel 65, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

³³ Bijlage IX bij het voorstel voor het Fonds.

³⁴ Bijlage V bij het voorstel voor het Fonds.

- 40** Wij constateren dat het voorstel voor het Fonds de bij het GLB 2023-2027 ingevoerde bepalingen op basis waarvan de Commissie een systeemgebaseerde “single audit”-benadering heeft vastgesteld, grotendeels handhaaft; die benadering was in het begrotingsjaar 2024 voor het eerst volledig operationeel. In dit verband merken wij op dat, hoewel de nieuwe controleaanpak van de Commissie slechts één jaar is toegepast, ons geschatte foutenpercentage voor MFK-rubriek 3, met betrekking tot het GLB, grotendeels in overeenstemming was met voorgaande jaren³⁵.

Prestatiekader

- 41** In het kader van het voorgestelde MFK 2028-2034 zullen de prestaties van GLB-interventies gebaseerd blijven op geplande output per interventie en vooraf vastgestelde koppelingen met resultaatindicatoren die betrekking hebben op specifieke GLB-doelstellingen. Er zal ook een monitoringmechanisme voor de voortgang bij de uitvoering van het plan blijven bestaan, waarbij de lidstaten achterblijvende prestaties moeten verklaren³⁶. Naar onze mening is dit bevorderlijk voor de stabiliteit van de bij het GLB 2023-2027 ingevoerde kernprestatie-indicatoren.
- 42** In dit verband merken wij op dat in het [voorstel voor een prestatiekader](#) de output- en resultaatindicatoren worden gespecificeerd die de lidstaten moeten gebruiken en dat het voorstel vereist dat GLB-interventies worden gekoppeld aan steunverleningsgebieden teneinde geplande uitgaven te “taggen” en verslag uit te brengen over de werkelijke uitgaven en gerealiseerde output en resultaten.

Controlemandaat van de ERK

- 43** In het voorstel voor het Fonds, dat betrekking heeft op de uitgaven voor GLB-interventies, wordt het in de Verdragen³⁷ vastgelegde controlemandaat van de ERK onverkort erkend. De ERK zal haar huidige controleaanpak evenwel alleen kunnen blijven uitvoeren wanneer de traceerbaarheid van verrichtingen tussen de EU-rekeningen en de betalingen aan individuele GLB-begunstigden voor GLB-interventies wordt gewaarborgd (paragrafen [38](#) en [39](#)).

³⁵ [Jaarverslag 2024](#), figuur 7.3.

³⁶ Artikel 49, lid 10, van het voorstel voor het Fonds.

³⁷ Artikel 287, lid 3, VWEU.

Specifieke opmerkingen

Voorstel voor een verordening betreffende de uitvoering van het GLB

- 44** Het GLB-voorstel bevat specifieke voorwaarden voor de uitvoering van het GLB overeenkomstig artikel 1, lid 2, punt c), van het voorstel voor het Fonds. Het bevat de regels voor de sturing door de Commissie (artikel 2), de vergroeningsarchitectuur (artikelen 3 en 4), de uitvoeringsvoorwaarden voor elf GLB-interventies (artikelen 6-20) en voor de aanwijzing van een voor gegevensbeheer verantwoordelijke autoriteit (artikel 21). Sommige GLB-interventies komen aan bod in het voorstel voor het Fonds en het GMO-voorstel (*figuur 3*).

Nationale aanbevelingen en sturing inzake het GLB (artikel 2)

- 45** Samen met artikel 22, lid 2, punt b), ii), van het voorstel voor het Fonds zou artikel 2 van het GLB-voorstel de rol van de Commissie versterken bij het gebruik van nationale GLB-aanbevelingen om vast te stellen welke uitdagingen de lidstaten moeten aanpakken om de prioriteiten en doelstellingen van de EU te kunnen verwezenlijken. De aanbevelingen van de Commissie waren noch bindend, noch formeel onderdeel van het goedkeuringsproces voor de strategische GLB-plannen 2023-2027. Aan deze aanbevelingen is daarom slechts gedeeltelijk follow-up gegeven³⁸. Aangezien de lidstaten meer flexibiliteit krijgen (paragrafen [12](#), [15](#) en [27](#)) merken wij op dat door de aanbevelingen formeel te erkennen, deze een belangrijk instrument voor de Commissie zouden worden om ervoor te zorgen dat de plannen van de lidstaten op coherente wijze zijn afgestemd op de GLB-

³⁸ Speciaal verslag 20/2024, paragraaf 34.

doelstellingen. In artikel 2 van het GLB-voorstel wordt echter niet gespecificeerd wat het toepassingsgebied van het instrument is: het voorstel bevat geen elementen met betrekking tot het sturingsmechanisme om te bepalen of en hoe aanbevelingen zouden worden gebruikt om de toewijzing van middelen te beïnvloeden en een gelijk speelveld te waarborgen bij de uitvoering van het GLB.

Rentmeesterschap van landbouwbedrijven (artikel 3)

- 46** De Commissie stapt geleidelijk over van het ontwerpen van interventies rond de naleving van verplichtingen (“conditionaliteit”) naar interventies die stimulansen bieden voor de uitvoering van praktijken die bijdragen tot de verwezenlijking van de milieu- en klimaatdoelstellingen. Die trend is al ingezet in de voorgestelde vereenvoudigingspakketten voor het GLB 2023-2027³⁹.
- 47** In het GLB-voorstel wordt het concept van conditionaliteit (*bijlage III*) vervangen door *rentmeesterschap van landbouwbedrijven*, dat uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE’s) en *beschermingspraktijken* omvat als vervanging van de goede landbouw- en milieuconditie (GLMC). Hoewel de belangrijkste RBE’s en sociale conditionaliteit ongewijzigd blijven (delen A en B van bijlage I bij het GLB-voorstel), zouden beschermingspraktijken de lidstaten meer flexibiliteit bieden bij de vaststelling van eisen en het aanpassen ervan aan de lokale landbouwcontext, met inbegrip van mogelijke vrijstellingen. Het rentmeesterschap van landbouwbedrijven zou op dezelfde soorten GLB-interventies van toepassing zijn als de conditionaliteit in het kader van het GLB 2023-2027 (volledig gefinancierde interventies in de vorm van inkomenssteun, agromilieu- en klimaatacties (AECA’s), gebieden met natuurlijke beperkingen, gebiedsspecifieke nadelen als gevolg van verplichte vereisten, ultraperifere gebieden (Posei) en kleinere eilanden in de Egeïsche Zee. Hoewel dit de uitvoering van het rentmeesterschap van landbouwbedrijven zou vereenvoudigen, kan het de op EU-niveau verwachte voordelen op klimaat- en milieugebied beperken.

³⁹ Voorstel voor een verordening tot wijziging van Verordening (EU) 2021/2115 wat betreft de normen voor een goede landbouw- en milieuconditie ([COM\(2024\) 139 final](#)); Voorstel voor een verordening tot wijziging van Verordening (EU) 2021/2115 wat betreft conditionaliteit ([COM\(2025\) 236 final](#)); Europees Parlement, [vereenvoudiging van het GLB](#), 1 oktober 2025.

48 Het GLB-voorstel zou negen GLMC-doelstellingen en de bijbehorende regels vervangen door een systeem van zes doelstellingen, waarvoor de lidstaten in hun NRP-plannen beschermingspraktijken zullen moeten vaststellen. GLMC 1 zou worden stopgezet en de doelstellingen van GLMC 8 zouden alleen van toepassing blijven op landschapselementen (*figuur 4*). Wij merken op dat RBE's wel basisvereisten voor bepaalde interventies zouden blijven bieden, maar dat dat niet geldt voor de beschermingspraktijken, in tegenstelling tot de GLMC's. Naar onze mening biedt dit de lidstaten de gelegenheid om praktijken vast te stellen die beter zijn afgestemd op de behoeften van hun landbouwers. De Commissie zal er bij de beoordeling van de NRP-plannen voor moeten zorgen dat de lidstaten een passende milieuambitie handhaven.

Figuur 4 | Goede landbouw- en milieucondities versus beschermingspraktijken

Bron: ERK, op basis van het GLB-voorstel.

- 49** Op grond van artikel 3, lid 9, van het GLB-voorstel kunnen de lidstaten landbouwers compenseren voor de naleving van beschermingspraktijken, aangezien zij als AECA's kunnen worden erkend. Naar onze mening is dit een positieve ontwikkeling die in overeenstemming is met de doelstelling om goede praktijken te stimuleren in plaats van voorwaarden op te leggen.
- 50** Daarnaast kunnen de lidstaten specifieke vrijstellingen of tijdelijke afwijkingen van beschermingspraktijken vaststellen⁴⁰, waardoor een groter aanpassingsvermogen mogelijk wordt. Hoewel vrijstellingen in de NRP-plannen moeten worden opgenomen en door de Commissie kunnen worden onderzocht in het kader van de goedkeurings- en wijzigingsprocedure, is niet voorzien in de mogelijkheid voor de Commissie om afwijkingen van beschermingspraktijken te onderzoeken. In het voorstel moet worden verduidelijkt hoe de Commissie deze afwijkingen zal monitoren.
- 51** Het controlesysteem voor het rentmeesterschap van landbouwbedrijven is opgenomen in artikel 62 van het voorstel voor het Fonds. Wij stellen voor dit op te nemen in de GLB-verordening. Betaalorganen zouden niet langer verantwoordelijk zijn voor de controle op de naleving van de eisen inzake rentmeesterschap van landbouwbedrijven⁴¹. De bevoegde autoriteiten die belast zijn met de controle van de milieu-, klimaat-, volksgezondheids- en dierenwelzijnseisen zouden daar verantwoordelijk voor worden, zoals het geval is voor de controle van de sociale conditionaliteit⁴² in het kader van het GLB 2023-2027. Met het voorstel voor het Fonds wordt de verplichting geschrapt voor de lidstaten om een bewustmakingsmechanisme op te zetten en in ten minste 1 % van de gevallen controles ter plaatse of controles op afstand uit te voeren. Hoewel deze wijzigingen de lidstaten meer vrijheid zouden geven bij het ontwerpen van hun controle- en sanctiesystemen, zouden zij het EU-brede toezicht verminderen en zo een ongelijke toepassing van de beschermingspraktijken in de EU in de hand dreigen te werken.

⁴⁰ Artikel 3, leden 7 en 8, van het GLB-voorstel.

⁴¹ Artikel 62, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

⁴² Artikelen 87 en 88 van [Verordening \(EU\) 2021/2116](#).

GLB-interventies

Degressieve areaalgebonden inkomenssteun (artikel 6)

- 52** De Commissie stelt een verplichte degressieve en geplafonneerde basisinkomenssteun voor landbouwers (DABIS) voor. Degressiviteit en plafonnering zijn facultatief in het kader van het GLB 2023-2027⁴³ en worden toegepast door tien lidstaten⁴⁴. De lidstaten zullen ervoor moeten zorgen dat DABIS voorziet in gedifferentieerde betalingen per groep landbouwers die in de eerste plaats een landbouwactiviteit uitoefenen, of per geografisch gebied (met inbegrip van gebieden met natuurlijke of specifieke beperkingen). Wij achten deze mechanismen nodig om de inkomenssteun beter te richten op de landbouwers die de steun het hardst nodig hebben, en zijn van mening dat hiermee een belangrijke kwestie zou worden aangepakt die in onze samenvattende verklaring over de beoordeling van het huidige MFK aan de orde is gesteld⁴⁵.
- 53** De Commissie raamt dat de degressiviteit van DABIS voor relatief weinig landbouwers gevolgen zou hebben, aangezien ongeveer 4 % van de begunstigden⁴⁶ in 2023 meer dan 20 000 EUR ontving. Deze kleine groep landbouwers was goed voor ongeveer de helft van de rechtstreekse betalingen. De Commissie raamt voorts dat plafonnering op 100 000 EUR per landbouwer alleen gevolgen zou hebben voor landbouwers die momenteel meer dan 255 000 EUR ontvangen (ongeveer 1 600 landbouwbedrijven in 2023). In *figuur 5* wordt een overzicht gegeven van de degressiviteits- en plafonneringsmechanismen.

⁴³ Artikel 17 van [Verordening \(EU\) 2021/2115](#).

⁴⁴ [Samenvattend overzicht van de 28 goedgekeurde strategische GLB-plannen](#), DG AGRI, figuur 14 (Oostenrijk, België, Bulgarije, Ierland, Letland, Litouwen, Portugal, Slowakije, Slovenië en Spanje).

⁴⁵ [Opmerkingen van de ERK in het kort over de wetgevingsvoorstellen van de Commissie voor het volgende meerjarig financieel kader \(MFK\)](#), februari 2019, blz. 16.

⁴⁶ Toespraak van commissaris Hansen voor de commissie Landbouw en Visserij van de Raad, 17 november 2025.

Figuur 5 | Overzicht van degressiviteit en plafonnering

Totaalbedrag per landbouwer	Degressiviteitsmechanisme*
Minder dan 20 000 EUR	Niet degressief
Tussen 20 000 EUR en 50 000 EUR	Verlaging met 25 %
Tussen 50 000 EUR en 75 000 EUR	Verlaging met 50 %
Meer dan 75 000 EUR	Verlaging met 75 %
Plafonnering, na toepassing van degressiviteit, op 100 000 EUR	

Voorbeeld van een landbouwer die momenteel 255 000 EUR per jaar ontvangt		
20 000 EUR	Geen verlaging	> 20 000 EUR
50 000 EUR	Verlaging van 25 % op 30 000 EUR	> 22 500 EUR
75 000 EUR	Verlaging van 50 % op 25 000 EUR	> 12 500 EUR
255 000 EUR	Verlaging van 75 % op 180 000 EUR	45 000 EUR =
Ontvangen bedrag na degressiviteit en plafonnering		100 000 EUR per jaar

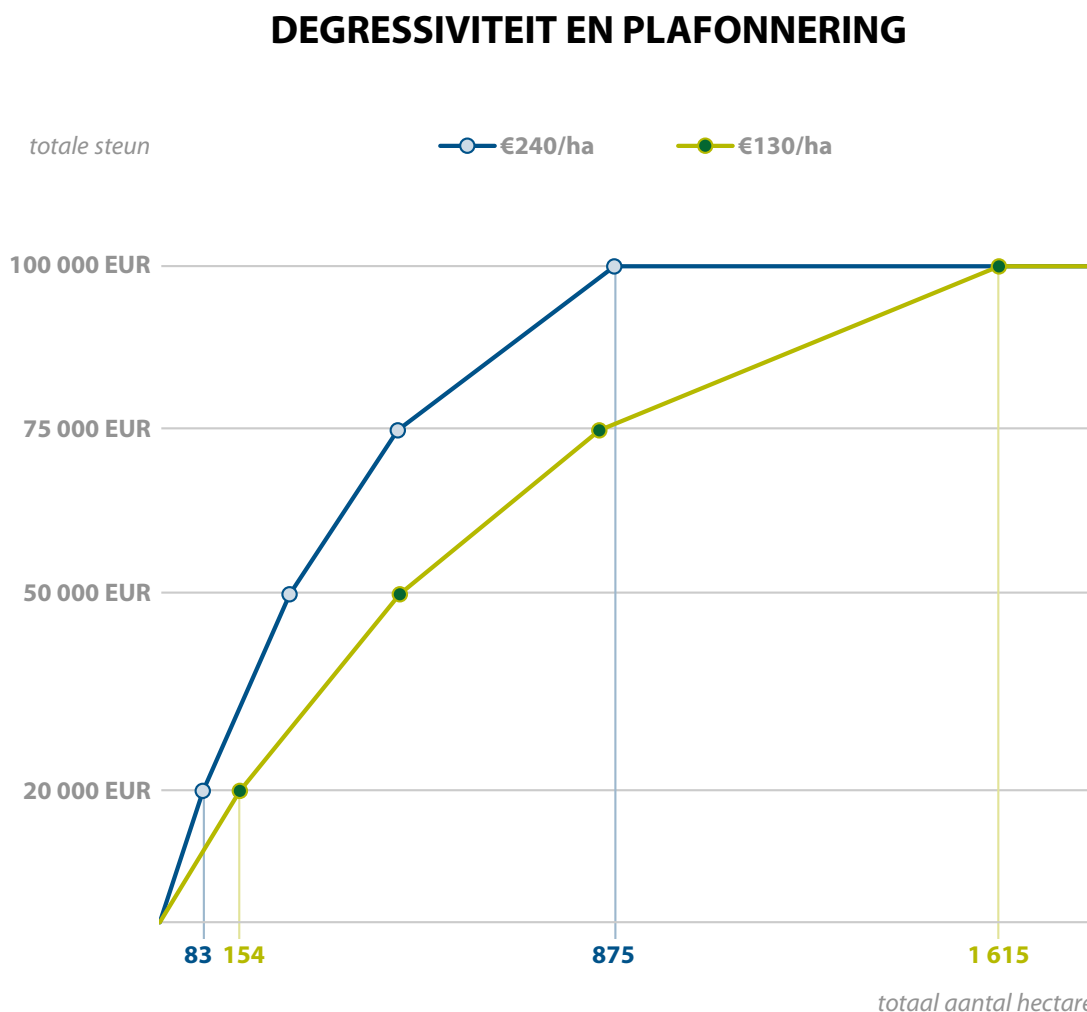
* De verlaging wordt toegepast op het bedrag boven de drempel van de bandbreedte.

Bron: ERK, op basis van het GLB-voorstel.

- 54** Wij merken op dat de totale nationale gemiddelde betaling per hectare tussen 130 EUR en 240 EUR moet liggen⁴⁷. Aangezien nog moet blijken hoe de lidstaten DABIS zullen uitvoeren en gedifferentieerde betalingspercentages zullen gebruiken, is het waarschijnlijke effect van de voorstellen op verschillende categorieën landbouwers onduidelijk en onvoorspelbaar.
- 55** Bij gebrek aan een analyse van de Commissie over het bovenstaande, ramen wij dat, bij een gemiddelde betaling van 130 EUR per hectare, degressiviteit van toepassing zou zijn op landbouwbedrijven met een areaal van meer dan 154 hectare en plafonnering op landbouwbedrijven met een areaal van meer dan 1 615 hectare. Bij een gemiddelde betaling van 240 EUR per hectare zou degressiviteit van toepassing zijn op landbouwbedrijven met een areaal van meer dan 83 hectare en plafonnering op landbouwbedrijven met een areaal van meer dan 875 hectare. *Figuur 6* illustreert de steun die een landbouwer ontvangt naarmate de omvang van het landbouwbedrijf toeneemt.

⁴⁷ Artikel 35, lid 3, van het voorstel voor het Fonds.

Figuur 6 | Geraamde impact van degressiviteit en plafonnering op basis van het landbouwareaal

Bron: ERK, op basis van de gemiddelde betalingen die zijn vastgesteld in artikel 35, lid 3, van het voorstel voor het Fonds.

Kleine landbouwers (artikel 7)

- 56** Hoewel de algemene doelstellingen van deze interventie niet worden gewijzigd, brengt de Commissie verschillende aanpassingen aan in de opzet ervan. De maatregel zou verplicht worden voor de lidstaten en in de plaats komen van DABIS, CIS en nu ook gebieden met natuurlijke en andere specifieke beperkingen (areas under natural and other specific constraints — ANC) voor de betrokken landbouwers. Wij achten het positief dat de maximale jaarlijkse betaling zou worden verhoogd tot 3 000 EUR in plaats van de huidige 1 250 EUR per jaar⁴⁸ om rekening te houden met deze wijziging. Net als bij DABIS, zouden

⁴⁸ Na de goedkeuring van het [GLB-vereenvoudigingspakket](#) is het bedrag voor kleine landbouwers in het kader van het GLB 2023-2027 bij [Verordening \(EU\) 2025/2649](#) al verhoogd tot 3 000 EUR tegen 2026.

de lidstaten verschillende steunbedragen kunnen verstrekken voor verschillende groepen landbouwers en/of geografische gebieden teneinde eventuele verliezen als gevolg van de vervanging van CIS en ANC te compenseren.

Betaling voor natuurlijke beperkingen of andere gebiedsspecifieke beperkingen (artikel 8)

- 57** De ANC-interventie wordt gehandhaafd onder dezelfde voorwaarden als het GLB 2023-2027, zij het met kleine aanpassingen. De interventie zou verplicht worden voor de lidstaten, gelet op het gebruik ervan in alle strategische GLB-plannen voor de periode 2023-2027, en de lidstaten zouden nog eens 2 % van de oppervlakte kunnen aanwijzen in het licht van de specifieke beperkingen die zij moeten vaststellen. De aanvullende 2 % wordt berekend op het totale gebruikte landbouwareaal in de lidstaat, wat de lidstaten meer vrijheid zou geven. Het is onduidelijk hoe de lidstaten dit extra gebied moeten definiëren.

Interventies op het gebied van de vergroeningsarchitectuur (artikelen 4, 9, 10 en 13)

- 58** In artikel 4 stelt de Commissie zes prioriteitsgebieden in verband met milieu en klimaat vast (aanpassing aan klimaatverandering, beperking van klimaatverandering, bodemgezondheid, behoud van biodiversiteit, biologische landbouw, en dierenwelzijn), waarvoor de lidstaten steun moeten verlenen door middel van drie interventietypen:
- steun voor nadelen als gevolg van verplichte vereisten (artikel 9);
 - agromilieu- en klimaatacties — AECA's (artikel 10), en
 - investeringssteun voor landbouwers en bosbezitters (artikel 13).
- 59** Artikel 4 bevat ook een nieuwe verplichting voor alle lidstaten met gebieden waar water is verontreinigd als gevolg van een nitraatoverschot, om steun te verlenen voor extensivering van veehouderijsystemen (artikel 10) of voor diversificatie naar andere landbouwactiviteiten (artikel 13). Wij stellen voor om in het voorstel de grondslag voor de berekening van het nitraatoverschot te specificeren.
- 60** Hoewel de interventiesteun voor nadelen als gevolg van bepaalde verplichte EU-vereisten (de habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn en de waterrichtlijn) uit hoofde van artikel 9 grotendeels ongewijzigd blijft, zijn wij ingenomen met het voorstel van de Commissie om de in aanmerking komende begunstigden te beperken tot landbouwers, bosbezitters en hun organisaties, met uitzondering van grondbeheerders, die als begunstigden in het kader

van het GLB 2023-2027 zijn opgenomen. Wij zijn van mening dat deze wijziging kan leiden tot een gerichtere selectie van GLB-begunstigden.

- 61** De Commissie stelt voor om de jaarlijkse ecoregelingen en de meerjarige interventies met betrekking tot agromilieuklimaatmaatregelen (agri-environmental climate measures — AECM's) samen te voegen tot een jaarlijkse of meerjarige AECA-regeling uit hoofde van artikel 10, lid 1. Deze steun kan worden verleend voor verbintenissen die verder gaan dan de RBE's of die in overeenstemming zijn met nationale wetgeving die verder gaat dan de RBE's, met inbegrip van verbintenissen die onder beschermingspraktijken vallen. In plaats van streefdoelen vast te stellen voor het aandeel van de middelen dat moet worden toegewezen aan ecoregelingen en AEC-maatregelen, zoals in het kader van het GLB 2023-2027 (paragrafen [15](#) en [16](#)), stelt de Commissie voor een streefdoel vast te stellen voor de lidstaten om in hun NRP-plannen ten minste 43 % van hun totale financiële middelen toe te wijzen aan klimaat- en milieudoelstellingen⁴⁹. Wij merken op dat deze wijzigingen zorgen voor vereenvoudiging van het GLB en de gelegenheid bieden om de door ons gesignaleerde problemen aan te pakken met betrekking tot de complexiteit van ecoregelingen als bron van onregelmatigheden⁵⁰. Wij merken evenwel op dat de doeltreffendheid van AECA's als geheel grotendeels zal afhangen van de wijze waarop de lidstaten deze ontwerpen en uitvoeren en van de hoeveelheid middelen die zij eraan toewijzen bij ontstentenis van een streefdoel.
- 62** De Commissie introduceert in artikel 10, lid 1, punt b), een nieuw type AECA voor de transitie naar veerkrachtige productiesystemen. Deze nieuwe vorm van steun, die de omschakeling naar biologische landbouw omvat, zou tot 200 000 EUR per landbouwer per programmeringsperiode bedragen⁵¹, afhankelijk van de goedkeuring van een "actieplan voor transitie" door de lidstaat. Volgens ons zou deze interventie de financiering voorspelbaar maken voor landbouwers die hun landbouwpraktijken willen verduurzamen. Uit het voorstel wordt evenwel niet duidelijk om welke reden de Commissie de maximale steun heeft vastgesteld op 200 000 EUR.
- 63** De Commissie herontwerpt de steun voor investeringen (artikel 13) om de nadruk te leggen op de veerkracht van de landbouw, voedselsystemen, bosbouw en plattelandsgebieden, die gedeeltelijk overlappen met de in artikel 4 gedefinieerde prioriteitsgebieden. Hoewel het de bedoeling is dat de steun voor investeringen wordt beperkt tot landbouwers en bosbezitters, merken wij op dat dit alleen in de titel van het

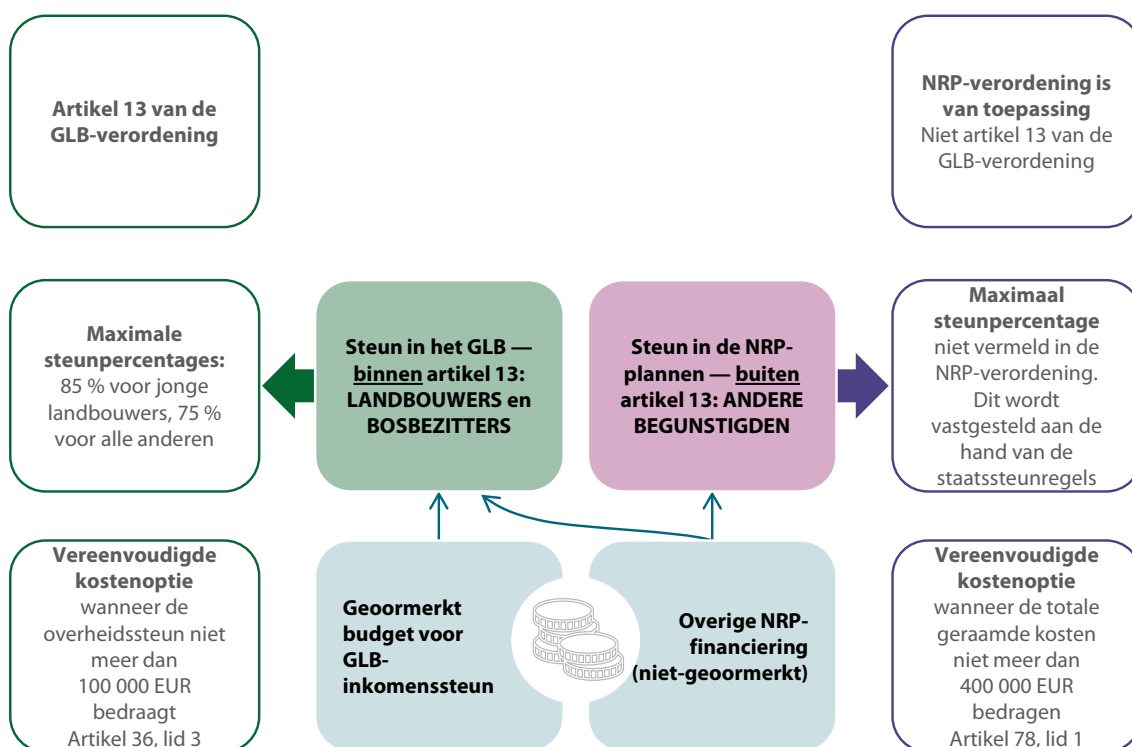
⁴⁹ Bijlage III bij het voorstel tot vaststelling van een kader voor het traceren van begrotingsuitgaven en voor begrotingsprestaties (COM(2025) 545 final).

⁵⁰ Jaarverslag 2024, paragrafen 7.18 en 7.22, en kader 7.2.

⁵¹ Artikel 36, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

artikel wordt vermeld en niet in de bepalingen ervan. Artikel 35, lid 4, van het voorstel voor het Fonds voorziet in maximale steun van 75 % van de subsidiabele kosten, met een verhoogd percentage van 85 % voor jonge landbouwers. De opnemings van het GLB in de NRP-plannen houdt in dat investeringen door andere typen begunstigden, ook wanneer deze verband houden met landbouw en voedsel, onder de investeringsbepalingen van het voorstel voor het Fonds zouden vallen (*figuur 7*). Volgens ons zou de GLB-steun hierdoor doeltreffender kunnen worden toegespitst op landbouwers en bosbezitters, met de nadruk op investeringen die de veerkracht vergroten.

Figuur 7 | Investerings binnen en buiten het GLB-voorstel

Bron: ERK, op basis van artikel 35, lid 4, artikel 36, lid 3, en artikel 78, lid 1, van het voorstel voor het Fonds, artikel 13 van het GLB-voorstel en een presentatie van DG AGRI.

64 In het GLB-voorstel worden investeringen in irrigatie niet als een afzonderlijke categorie behandeld⁵², zoals in het GLB 2023-2027 het geval was. Wij zien dan ook een risico in het voorstel, dat onvoldoende milieuwaarborgen voor watergebruik omvat. Aangezien steun voor investeringen niet afhankelijk is van het rentmeesterschap van landbouwbedrijven⁵³,

⁵² Artikel 74 van Verordening (EU) 2021/2115.

⁵³ Artikel 3, lid 2, van het GLB-voorstel.

achten wij het belangrijk in het voorstel te verduidelijken hoe deze interventie in overeenstemming zou zijn met de bescherming van het milieu⁵⁴.

⁵⁴ Toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, overweging 5 van het voorstel inzake het kader voor begrotingsuitgaven en begrotingsprestaties ([COM\(2025\) 545 final](#)).

- 65** In artikel 13, lid 6, van het GLB-voorstel is de termijn voor de ondersteuning van de investeringen die nodig zijn om aan de nieuwe vereisten te voldoen, vastgesteld op 36 maanden, een jaar langer dan de termijn van 24 maanden die bij het vereenvoudigingspakket van 2025 werd vastgesteld⁵⁵. Het artikel bevat ook een nieuwe bepaling voor de ondersteuning van investeringen om nieuwe jonge landbouwers te helpen aan de EU-voorschriften te voldoen tijdens hun eerste 36 maanden of totdat hun bedrijfsplan is voltooid.

Gekoppelde inkomenssteun (artikel 11)

- 66** De Commissie stelt voor het toepassingsgebied van de gekoppelde inkomenssteun (CIS) uit te breiden door de lidstaten in staat te stellen steun te verlenen aan specifieke sectoren en landbouwproducten die zijn opgenomen in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 1308/2013. Tabak en wijn blijven uitgesloten, maar de betaling per dier kan nu betrekking hebben op producten van de bijenteelt. De financiële toewijzing⁵⁶ voor CIS zou worden beperkt tot maximaal 20 % van de EU-bijdrage aan DABIS, de steun voor katoen, de betaling voor kleine landbouwers en AECA. In het kader van het GLB 2023-2027 geldt een maximum van 13 % van de toewijzingen van de lidstaten voor rechtstreekse betalingen, met uitzondering van katoen. Wij merken op dat in het voorstel niet wordt toegelicht waarom de lidstaten de gekoppelde inkomenssteun mogelijk moeten verhogen. Hoewel het voorstel de lidstaten verplicht de mogelijke gevolgen van deze interventie tot een minimum te beperken⁵⁷, dreigt deze grotere flexibiliteit voor de lidstaten oneerlijke concurrentie op de interne markt in de hand te werken.

Steun voor deelname aan risicobeheersinstrumenten (artikel 12)

- 67** Het GLB-voorstel biedt de lidstaten meer vrijheid bij het ontwerpen van risicobeheersinstrumenten en de vaststelling van de berekeningsmethoden voor de compensatie van landbouwers of sectoren. De typen instrumenten die onder de interventie vallen, zouden niet langer op EU-niveau worden gespecificeerd. Ondanks de ambitie in het GLB-voorstel⁵⁸ omvatten het GLB-voorstel en het voorstel voor het Fonds geen aanvullende maatregelen om de benutting van risicobeheersinstrumenten door

⁵⁵ Omnibus III, vastgesteld bij Verordening (EU) 2025/2649.

⁵⁶ Artikel 35, lid 5, van het voorstel voor het Fonds.

⁵⁷ Artikel 11, lid 3, van het GLB-voorstel.

⁵⁸ Toelichting en overweging 11.

landbouwers te verbeteren, met uitzondering van de instrumenten die onder sectorale interventies vallen⁵⁹.

Vestiging van jonge landbouwers, het opstarten van plattelandsbedrijven en ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven (artikel 14)

- 68** De Commissie handhaaft bepalingen ter ondersteuning van de vestiging van jonge landbouwers en plattelandsbedrijven die vergelijkbaar zijn met die van het GLB 2023-2027. Wat de laatste wijziging van de huidige interventie betreft⁶⁰, merken wij op dat de lidstaten ook kleine landbouwbedrijven kunnen ondersteunen, naast betalingen aan kleine landbouwers (paragraaf 56). Wij stellen echter vast dat het voorstel niet ingaat op de wijze waarop de lidstaten de omvang van een “klein landbouwbedrijf” moeten bepalen.

Leader (artikel 18)

- 69** De Commissie stelt voor om van Leader een op zichzelf staande interventie te maken, naast territoriale en lokale samenwerkingsinitiatieven. De oprichting van één enkel Fonds zou kunnen leiden tot een eenvoudigere financieringsregeling dan de voorheen voor Leader gehanteerde aanpak met meerdere fondsen, die wij complex vonden⁶¹. In het kader van het GLB-voorstel blijft Leader een verplichte interventie voor de lidstaten buiten het geoormerkte bedrag, die nu ook het opstarten van bedrijven en de diversificatie van bedrijfsactiviteiten, zoals agrotourisme en rechtstreekse verkoop op landbouwbedrijven, kan ondersteunen (artikel 18, lid 3). De belangrijkste bepalingen betreffende Leader zijn opgenomen in het voorstel voor het Fonds (*kader 4*).

⁵⁹ Artikel 35, lid 8, van het voorstel voor het Fonds.

⁶⁰ Artikel 1, punt 16, van [Verordening \(EU\) 2025/2649](#).

⁶¹ [Speciaal verslag 10/2022](#), paragrafen 64-75.

Kader 4

Leader en andere territoriale en lokale samenwerkingsinitiatieven in het voorstel voor het Fonds

Het voorstel voor het Fonds gaat in op de uitvoering van door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling, die is opgezet door plaatselijke actiegroepen, die vrijwel gelijk blijven en betrekking hebben op vergelijkbare activiteiten als die van [Verordening \(EU\) 2021/2115](#). Net als in het kader van het GLB 2023-2027 is Leader een van de initiatieven voor territoriale en lokale samenwerking. Het voorstel voor het Fonds omvat de regels voor de financiële uitvoering van Leader (artikel 77) en vereist het gebruik van vereenvoudigde kostenopties, op basis van een [kosten-batenanalyse van de uitvoering van Leader](#), zoals aanbevolen door de ERK⁶². Wij wijzen op het belang om specifieke bepalingen voor Leader te behouden, aangezien Leader een specifieke methode omvat die verschilt van andere initiatieven voor territoriale samenwerking.

Bron: ERK, op basis van het voorstel voor het Fonds (artikelen 74-77).

Steun voor kennisoverdracht en innovatie (artikelen 19 en 20)

70 De interventie op het gebied van kennisoverdracht en verspreiding van informatie blijft grotendeels ongewijzigd. Wij constateren dat de steun voor EIP-AGRI (Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw) in het voorstel wordt ondergebracht bij de GLB-interventie inzake kennisoverdracht en innovatie (artikel 19). Het GLB-voorstel zou de rol van het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw versterken, waarbij meer nadruk wordt gelegd op de verantwoordelijkheid van de lidstaten om ervoor te zorgen dat landbouwers en bosbezitters via adviseurs toegang hebben tot innovatie en dat nieuwe kennis hen tijdig en op effectieve wijze bereikt. Wij beschouwen het als een positieve stap dat de lidstaten in hun NRP-plannen moeten beschrijven hoe innovatie en actuele kennis landbouwers en bosbezitters zullen bereiken⁶³.

⁶² *Ibid.*, aanbeveling 1.

⁶³ Artikel 22, lid 2, punt i), van het voorstel voor het Fonds.

Bedrijfsverzorgingsdiensten (artikel 17)

- 71** Het GLB-voorstel voorziet in een nieuw interventietype waarmee de lidstaten landbouwers steun kunnen verlenen voor bedrijfsverzorgingsdiensten, zodat zij verlof kunnen opnemen wegens ziekte, bevalling, kinderopvang, gezinszorg, opleiding en vakantie. De EU-steun zal beperkt blijven tot het opzetten van deze diensten en de kosten van werknemers die de landbouwer vervangen. Wij zijn van mening dat deze interventie de lidstaten een extra mogelijkheid biedt om maatregelen te nemen om het werken in de landbouw aantrekkelijker te maken.

Generatievernieuwing (artikelen 15 en 16)

- 72** Om het aantal jonge landbouwers tegen 2040 te verhogen⁶⁴, zouden de lidstaten in hun NRP-plannen een strategie voor generatievernieuwing moeten opnemen⁶⁵, met vermelding van de GLB-interventies voor jonge landbouwers (het “starterspakket” van artikel 16). Wij merken op dat deze aanpak de lidstaten de kans biedt om jonge landbouwers coherenter en consistentere steun te verlenen, die volgens ons in het verleden slecht omschreven en niet goed toegespitst was⁶⁶. Hoewel het voorstel voor het Fonds geen streefdoel bevat voor uitgaven voor generatievernieuwing, zoals het geval was in het kader van het GLB 2023-2027⁶⁷, wordt in de [strategie van de Commissie voor generatievernieuwing in de landbouw](#) aanbevolen dat de lidstaten ten minste 6 % van hun geoordeelde uitgaven⁶⁸ aan het starterspakket besteden. Wij constateren dat de huidige toewijzing per lidstaat hierdoor meer dan zou verdubbelen.

⁶⁴ Strategie voor generatievernieuwing in de landbouw (COM(2025) 872 final).

⁶⁵ Bijlage V, punt 1.6, bij het voorstel voor het Fonds.

⁶⁶ Speciaal verslag nr. 10/2017, paragraaf 87.

⁶⁷ Artikel 95 van en bijlage XII bij Verordening (EU) 2021/2115.

⁶⁸ Bijlage XVIII bij het voorstel voor het Fonds.

Gegevensbeheer (artikel 21)

- 73** De lidstaten zouden een autoriteit moeten aanwijzen om de interoperabiliteit van gegevens te bevorderen ten behoeve van landbouwers en andere GLB-begunstigden. De autoriteit zou de stand van zaken met betrekking tot gegevensinteroperabiliteit moeten beoordelen en een nationale routekaart moeten indienen om GLB-gerelateerde systemen interoperabel te maken en te houden. Wij beschouwen dit als een eerste stap om de door de ERK vastgestelde gegevenslacunes aan te pakken⁶⁹.

Voorstel tot wijziging van de GMO-verordening

- 74** Het GMO-voorstel van de Commissie strekt tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten (de [GMO-verordening](#)), die de basisregels omvat om deze markten concurrerender en veerkrachtiger te maken. De wijzigingen hebben voornamelijk betrekking op de integratie van uitvoeringsvoorschriften inzake de EU-schoolregeling en sectorale interventies in de GMO-verordening, en op de vaststelling van regels inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises.

EU-schoolregeling

- 75** Het GMO-voorstel plaatst de EU-schoolregeling ([bijlage III](#)) bij de uit het Fonds gefinancierde GLB-interventies en verplicht de opnemings ervan in de NRP-plannen van de lidstaten⁷⁰. De Commissie zou de regelingen van de lidstaten formeel moeten goedkeuren in het kader van de NRP-plannen, wat momenteel niet het geval is.
- 76** Wij constateren dat de opnemings van de EU-schoolregeling in de NRP-plannen de lidstaten minder zou belasten met de ontwikkeling van aanvullende strategieën. Wij constateren dat dit ook het hergebruik van middelen in geval van lage absorptie zou vergemakkelijken. Bij gebrek aan specifieke EU-financiering kan het voor de lidstaten echter moeilijk blijken om de financiering op peil te houden ([figuur 2](#)).

⁶⁹ Speciaal verslag 16/2022, paragraaf 29 en aanbeveling 2.

⁷⁰ Artikel 27, lid 4, van de gewijzigde GMO-verordening.

- 77** In het GMO-voorstel en het voorstel voor het Fonds wordt ook ingegaan⁷¹ op de aanbevelingen die de Commissie heeft gedaan in een evaluatie van de regeling⁷² inzake het gebruik van vereenvoudigde kostenopties om de administratieve lasten voor betaalorganen te verminderen en de monitoring te verbeteren. Het GMO-voorstel bevat kleine wijzigingen van de inhoud van de regeling⁷³, waaronder het prioriteren van de distributie van producten van oorsprong uit de EU, waardoor de koppeling van de regeling met het GLB wordt versterkt.

Sectorale interventies

- 78** De Commissie stelt voor de bepalingen inzake steun voor interventies in bepaalde sectoren weer in de GMO-verordening op te nemen. Daartoe, en met het oog op de vereenvoudiging van de regels die momenteel per sector worden vastgesteld⁷⁴, consolideert de Commissie de regels in één geheel van bepalingen die van toepassing zijn op alle vermelde landbouwsectoren⁷⁵. Naar onze mening kan dit worden gezien als een vereenvoudiging van de GMO en van de uitvoering van de sectorale steun in de NRP-plannen.
- 79** In het GMO-voorstel stelt de Commissie essentiële regels vast over het toepassingsgebied van de steun, het type interventies dat in de NRP-plannen moet worden opgenomen, de begunstigen en de uitvoering via operationele programma's en fondsen⁷⁶. In artikel 35 van de gewijzigde GMO-verordening zijn de gedelegeerde bevoegdheden van de Commissie aanzienlijk beperkt om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden.
- 80** Wat het toepassingsgebied van de GMO-verordening betreft, merken we twee belangrijke wijzigingen op ten opzichte van het GLB 2023-2027: sectorale steun in de wijnsector zou voor sommige lidstaten niet langer verplicht zijn, en steun voor de eiwitsector zou verplicht worden voor lidstaten met erkende producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties in die sector (artikel 30, lid 2, van de gewijzigde GMO-

⁷¹ Artikel 27, lid 6, van de gewijzigde GMO-verordening en artikel 63 en artikel 78, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

⁷² [Studie ter ondersteuning van de evaluatie van de EU-schoolregeling](#), oktober 2022 en maart 2023.

⁷³ Artikel 28, leden 4 en 5, van de gewijzigde GMO-verordening.

⁷⁴ Afdelingen 1-7 van titel III, hoofdstuk III (artikelen 42-68), van [Verordening \(EU\) 2021/2115](#).

⁷⁵ Artikel 30 van de gewijzigde GMO-verordening.

⁷⁶ Artikelen 30-33 van de gewijzigde GMO-verordening.

verordening). Wat dit laatste punt betreft, zien wij de ondersteuning van de eiwitsector als een positieve ontwikkeling, aangezien die zou kunnen helpen de EU minder afhankelijk te maken van ingevoerde eiwithoudende gewassen voor diervoeder.

- 81** Wat de interventietypen betreft, beschouwen wij het als een positieve stap dat het GMO-voorstel vereist dat steun wordt verleend voor risicobeheersinstrumenten en investeringen voor landbouwers en bosbezitters (artikelen 12 en 13 van het GLB-voorstel). Wij merken evenwel op dat in het GMO-voorstel niet wordt uitgelegd waarom er geen steun meer zou zijn voor het verbeteren van de productkwaliteit of het afvalbeheer, met inbegrip van bijproducten (andere dan wijn)⁷⁷.

Beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises

- 82** In het GMO-voorstel wordt meer nadruk gelegd op de paraatheid bij crisisbeheersing. In dit verband zou de deskundigengroep van het Europees mechanisme voor paraatheid en respons bij voedselzekerheids crises ([European Food Security Crisis preparedness and response Mechanism — EFSCM](#)), dat in 2021⁷⁸ na de COVID-19-pandemie is opgericht, formeel worden erkend⁷⁹.
- 83** Het GMO-voorstel zou ook een hoofdstuk toevoegen inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises, waarmee paraatheid wordt geïntegreerd in het GLB. De lidstaten zouden nationale paraatheids- en responsplannen voor voedselzekerheid moeten opstellen teneinde verstoringen van de toeleveringsketen te voorkomen⁸⁰. Lidstaten die reserves van landbouwproducten aanleggen en beheren, moeten de beginselen van het voorstel zodanig toepassen dat marktverstoringen tot een minimum worden beperkt⁸¹.
- 84** Wij zijn van mening dat deze bepalingen de coördinatie en paraatheid van de EU zouden versterken en dat daarmee follow-up wordt gegeven aan de aanbevelingen voor toekomstige crises in ons [Speciaal verslag 09/2023](#).

⁷⁷ Artikel 31, punt o), van de gewijzigde GMO-verordening.

⁷⁸ [COM\(2021\) 689 final](#).

⁷⁹ Artikel 222 sexies van de gewijzigde GMO-verordening.

⁸⁰ Artikel 222 quater van de gewijzigde GMO-verordening.

⁸¹ Artikel 222 quinquies van de gewijzigde GMO-verordening.

Crisisbetalingen aan landbouwers (artikel 38 van het voorstel voor het Fonds)

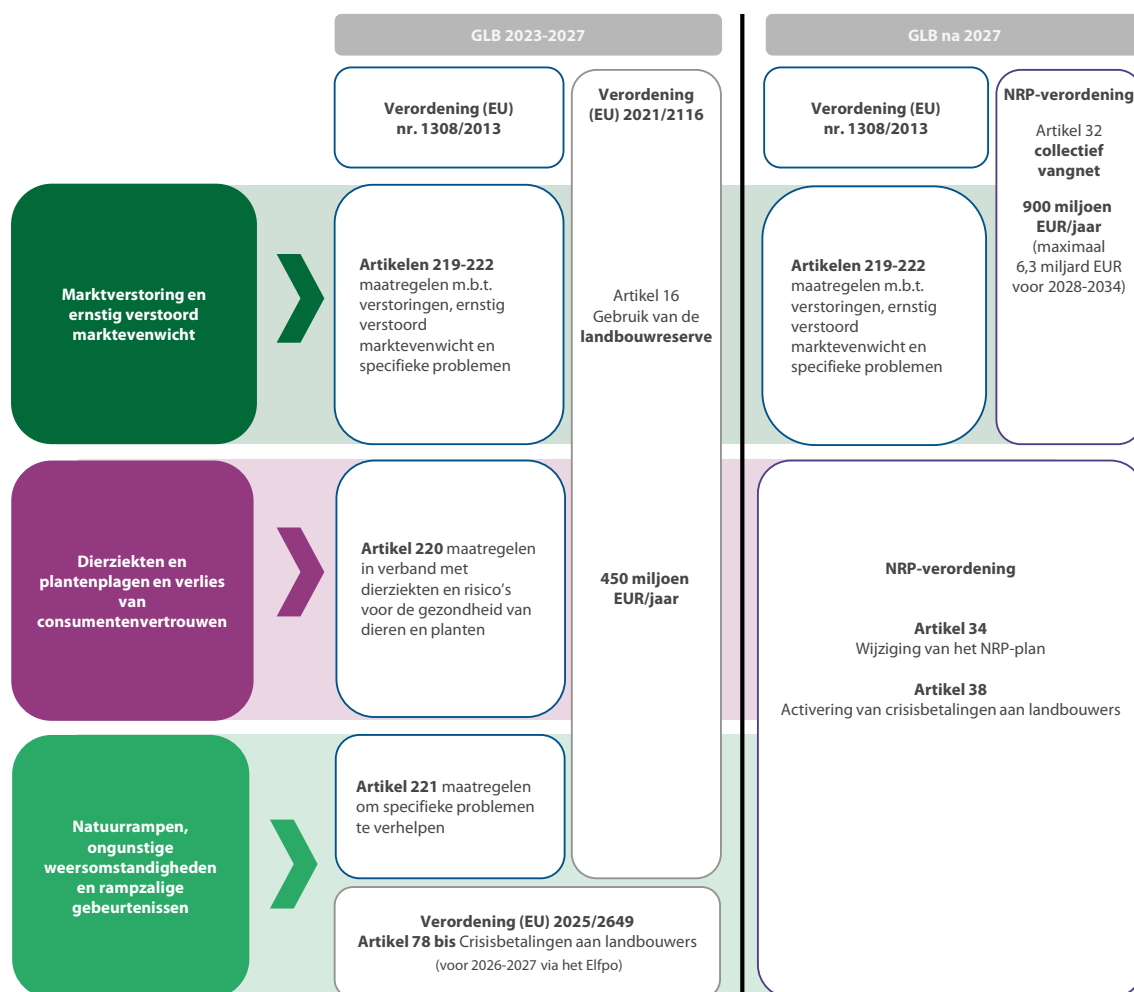
85 In overeenstemming met de wijziging van het GLB 2023-2027⁸² stelt de Commissie voor een interventie in te voeren met het oog op de verrichting van crisisbetalingen aan landbouwers die zijn getroffen door “natuurrampen, ongunstige weersomstandigheden of rampzalige gebeurtenissen”⁸³, die losstaat van de bestaande maatregelen in de GMO-verordening om marktverstoringen aan te pakken⁸⁴ (*figuur 8*).

⁸² Omnibus III (COM(2025) 236 final), vastgesteld bij Verordening (EU) 2025/2649. Verslag over het gebruik van uit hoofde van de artikelen 219-222 van de GMO-verordening vastgestelde crisismaatregelen (COM(2024) 12 final).

⁸³ Artikel 5, lid 1, punt s), van het GLB-voorstel en artikel 38 van het voorstel voor het Fonds.

⁸⁴ Artikelen 219-222 van de GMO-verordening.

Figuur 8 | Crisisbetalingen in het kader van het GLB 2021-2027 en in de voorstellen van de Commissie

Bron: ERK.

86 Crisisbetalingen zouden worden gedekt door het niet-geormerkte bedrag van het Fonds door middel van een cascademechanisme (paragraaf 18 en kader 5), terwijl steun voor de stabilisatie van de landbouwmarkten in tijden van verstoringen zou worden gedekt door het collectief vangnet (figuur 2), voorheen bekend als de “landbouwreserve”⁸⁵.

87 Wij zijn ingenomen met de invoering van specifieke criteria voor het activeren van crisisbetalingen in geval van natuurrampen⁸⁶. Wij zijn evenwel van mening dat de criteria voor het activeren en beëindigen van uitzonderlijke maatregelen in geval van

⁸⁵ Artikel 16 van Verordening (EU) 2021/2116.

⁸⁶ Artikel 34, lid 1, en artikel 38, lid 2, van het voorstel voor het Fonds.

marktverstoringen in het GMO-voorstel hadden moeten worden vastgesteld, zoals de ERK in het verleden heeft aanbevolen⁸⁷.

Kader 5

Crisisbetalingen naar aanleiding van natuurrampen en ongunstige weersomstandigheden en rampzalige gebeurtenissen (artikel 38 van het voorstel voor het Fonds)

Het voorstel voor het Fonds voorziet in een financieel “cascademechanisme” dat de lidstaten kunnen gebruiken om landbouwers crisisbetalingen te verstrekken (artikel 34 van het voorstel voor het Fonds).

Wij vinden het een goede zaak dat in geval van natuurrampen uitzonderlijke maatregelen die via de EU-faciliteit zouden worden geactiveerd (titel IV van het voorstel voor het Fonds), pas van kracht zouden worden nadat crisisbetalingen aan landbouwers zijn vastgesteld (artikel 34, lid 9).

Bron: ERK, op basis van het voorstel voor het Fonds.

⁸⁷ Speciaal verslag nr. 23/2019, paragrafen 63-72 en aanbeveling 3.

Dit advies werd door de Rekenkamer te Luxemburg vastgesteld op haar vergadering van 5 februari 2026.

Voor de Rekenkamer

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tony Murphy', with a small dot at the end.

Tony Murphy

President

Bijlagen

Bijlage I — Lijst van publicaties van de ERK waarnaar in dit advies wordt verwezen

[Speciaal verslag 03/2026](#): Specifieke maatregelen ter ondersteuning van de landbouw in de ultraperifere gebieden van de EU — Helpen landbouw concurrerend te houden, maar ontwikkeling op lange termijn is onzeker

[Analyse 03/2025](#): Kansen voor het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027

[Analyse 02/2025](#): Prestatiegerichtheid, verantwoordingsplicht en transparantie — lessen die te trekken zijn uit de tekortkomingen van de RRF

[Speciaal verslag 20/2024](#): Plannen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid — Groener maar niet conform de milieu- en klimaatambities van de EU

[Jaarverslag 2024](#) over de uitvoering van de EU-begroting betreffende het begrotingsjaar 2024 en over de activiteiten gefinancierd uit het negende, tiende en elfde Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) betreffende het begrotingsjaar 2024

[Speciaal verslag 09/2023](#): Veiligstelling van de toeleveringsketens van landbouwproducten tijdens COVID-19

[Speciaal verslag 10/2022](#): Leader en vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling — Plaatselijke betrokkenheid bevordert, maar extra voordelen nog altijd onvoldoende aangetoond

[Speciaal verslag 16/2021](#): Het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het klimaat — Goed voor de helft van de klimaatuitgaven van de EU, maar emissies van landbouwbedrijven nemen niet af

[Speciaal verslag nr. 23/2019](#): Inkomensstabilisering voor landbouwers: uitgebreid instrumentarium, maar geringe benutting van instrumenten en overcompensatie moeten worden aangepakt

[Speciaal verslag nr. 10/2017](#): EU-steun voor jonge landbouwers moet doelgerichter worden toegewezen om doeltreffende generatievernieuwing te bevorderen

Bijlage II — Voorgestelde wijzigingen voorzien van opmerkingen

Tabel 1 | Voorgestelde wijzigingen voorzien van opmerkingen

Tekst van het voorstel	Voorgestelde wijziging	Opmerkingen
Artikel 3, lid 8, van het GLB-voorstel De lidstaten kunnen tijdelijke afwijkingen van beschermingspraktijken verlenen indien weersomstandigheden landbouwers en andere begunstigden verhinderen om deze praktijken uit te voeren of indien de uitvoering van die beschermingspraktijken de in lid 4 omschreven doelstellingen bemoeilijkt.	De lidstaten kunnen tijdelijke afwijkingen van de desbetreffende beschermingspraktijken verlenen indien weersomstandigheden landbouwers en andere begunstigden verhinderen om deze praktijken uit te voeren of indien de uitvoering van die beschermingspraktijken de in lid 4 omschreven doelstellingen bemoeilijkt.	De formulering zou erop kunnen wijzen dat tijdelijke afwijkingen van toepassing zouden zijn op alle beschermingspraktijken in plaats van op afzonderlijke praktijken.
Artikel 5, lid 1, van het GLB-voorstel	Leader als volgt opnemen bij de territoriale en lokale samenwerkingsinitiatieven: n) territoriale en lokale samenwerkingsinitiatieven, met inbegrip van Leader;	Deze wijziging moet tot uiting komen in artikel 35 van het voorstel voor het Fonds.
Artikel 8, lid 2, van het GLB-voorstel De betaling voor gebieden met natuurlijke beperkingen en andere specifieke beperkingen kan plaatsvinden voor gebieden die: a) zijn aangewezen krachtens artikel 32 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad;	[...] b) nieuw zijn aangewezen met het oog op door de lidstaten omschreven specifieke beperkingen, overeenkomstig de regels van artikel 32 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad, en in het NRP-plan zijn opgenomen.	Het is onduidelijk op welke basis de lidstaten het extra areaal van 2 % mogen aanwijzen. Zie opmerkingen in paragraaf 57.

Tekst van het voorstel	Voorgestelde wijziging	Opmerkingen
b) nieuw zijn aangewezen met het oog op door de lidstaten omschreven specifieke beperkingen en in het NRP-plan zijn opgenomen.		
Artikel 13, lid 1, van het GLB-voorstel	In dit artikel een bepaling opnemen waarin wordt aangegeven dat de steun alleen wordt verleend aan landbouwers en bosbezitters, zoals vermeld in de titel.	Zie opmerkingen in paragraaf 63.
Artikel 31 van de gewijzigde GMO-verordening	Vermeld in de lijst van interventietypen: — afvalvermindering, ook met bijproducten, en verbetering van het afvalbeheer; — verbetering van de productkwaliteit en uitvoering van de kwaliteitsregelingen van de Unie.	Zie opmerkingen in paragraaf 81.

Bijlage III — Achtergrondinformatie

Wetgevingskader

- 01** Op 16 juli 2025 heeft de Europese Commissie haar voorstel inzake het [meerjarig financieel kader \(MFK\) voor de periode 2028-2034](#) gepresenteerd. Het voorstel ging vergezeld van een eerste pakket sectorale wetgevingsvoorstellen, waaronder:
- het voorstel tot oprichting van het [Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme zaken, welvaart en veiligheid](#), met regels voor de financiering, de governance en het beheer van het GLB, naast andere EU-beleidsterreinen. Het voorstel heeft een eigen titel (titel V) in het GLB;
 - voorts zijn er drie voorstellen¹ voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) na 2027, met specifieke bepalingen voor de uitvoering en sturing van GLB-interventies, tot wijziging van de regels voor de gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en voor steun voor specifieke sectoren, met inbegrip van de EU-schoolregeling, openbare interventie en particuliere opslag, en van bepalingen voor de totstandbrenging van een afzonderlijke sector eiwithoudende gewassen, alsook regels inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en crises, en
 - het voorstel tot vaststelling van een [kader voor het traceren van begrotingsuitgaven en voor begrotingsprestaties en andere horizontale regels voor de programma's en activiteiten van de Unie](#), waarin het GLB-uitvoeringsmodel in één enkel monitoringsysteem is geïntegreerd.
- 02** Het toekomstige GLB zou worden gereguleerd door verschillende wetgevingsvoorstellen, waarvan sommige specifiek betrekking hebben op dat beleid, terwijl andere horizontaal van aard zijn. Dit leidt tot de in [figuur 1](#) weergegeven wetgevingsarchitectuur.

¹ COM(2025) 553 final, 554 final en 560 final.

Figuur 1 | Architectuur van het GLB in het MFK 2028-2034

Bron: ERK.

03 Het huidige wetgevingskader voor GLB-steun voor de periode 2021-2027 valt onder drie belangrijke verordeningen:

- [Verordening \(EU\) 2021/2115](#) tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen;
- [Verordening \(EU\) 2021/2116](#) inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het GLB;
- [Verordening \(EU\) nr. 1308/2013](#) tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten, zoals bij de laatste GLB-hervorming gewijzigd bij [Verordening \(EU\) 2021/2117](#).

04 Er zijn andere bepalingen voor specifieke maatregelen vastgesteld buiten de strategische GLB-plannen:

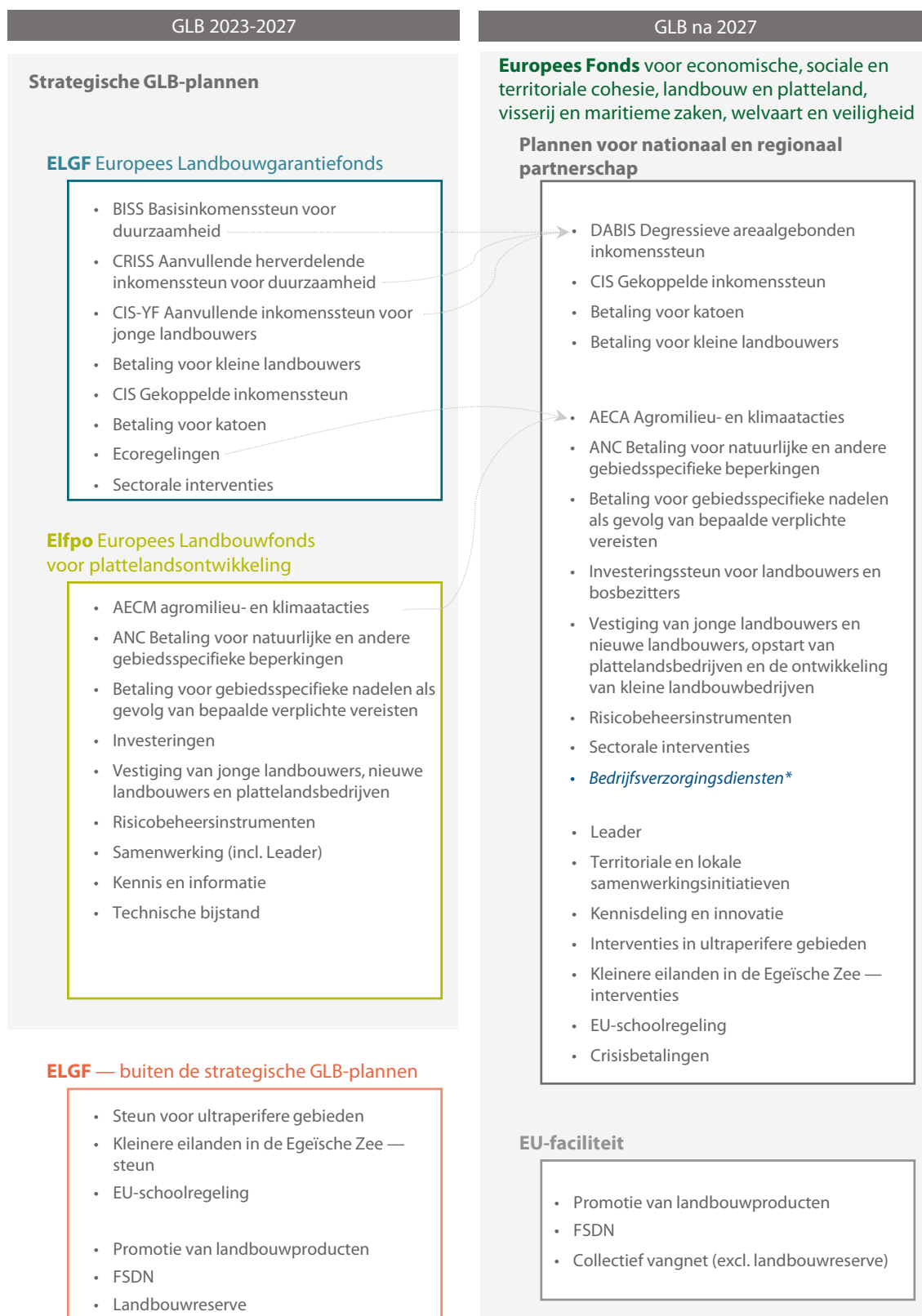
- [Verordening \(EU\) nr. 228/2013](#) houdende specifieke maatregelen op landbouwgebied ten behoeve van de ultraperifere gebieden van de Unie (Posei);

- [Verordening \(EU\) nr. 229/2013](#) houdende specifieke maatregelen op landbouwgebied ten behoeve van de kleinere eilanden in de Egeïsche Zee;
- [Verordening \(EU\) nr. 1370/2013 van de Raad](#) (artikel 5 en bijlage I) en de Verordeningen [\(EU\) 2017/39](#) en [\(EU\) 2017/40](#) van de Commissie inzake de financiering en uitvoering van de EU-schoolregeling.

05 Op grond van de voorgestelde verordeningen zouden alle bovengenoemde verordeningen worden ingetrokken, met uitzondering van Verordening (EU) nr. 1308/2013 en Verordening (EU) nr. 1370/2013, die zouden worden gewijzigd.

GLB-interventies

06 [Figuur 2](#) toont de belangrijkste veranderingen in de GLB-interventies.

Figuur 2 | GLB 2023-2027 versus voorgesteld GLB na 2027

* Nieuwe interventie in het GLB na 2027.

Bron: ERK.

Conditionaliteit

07 In het kader van het GLB 2023-2027² is “conditionaliteit” een minimumreeks grondbeheerpraktijken die als basisnormen worden beschouwd en waaraan begunstigden van GLB-steun moeten voldoen teneinde GLB-betalingen in het kader van bepaalde interventies te ontvangen. Conditionaliteit omvat uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen (RBE’s), normen inzake een goede landbouw- en milieuconditie (GLMC) en de sociale conditionaliteit die voortvloeit uit de EU-wetgeving inzake sociale bescherming. Conditionaliteit is van toepassing op negen GLB-interventies (BISS, CRISS, CIS-YF, CIS, betaling voor katoen, ecoregelingen, AECM, ANC en gebiedsspecifieke nadelen als gevolg van verplichte vereisten — *figuur 2*) en op de regelingen voor ultraperifere gebieden (Posei) en kleinere eilanden in de Egeïsche Zee voor areaal- en diergebonden betalingen.

EU-schoolregeling

08 De EU-schoolregeling ondersteunt de verstrekking van fruit, groenten, melk en bepaalde zuivelproducten aan schoolkinderen in het kleuter- tot en met het middelbaar onderwijs, alsook educatieve maatregelen bij die verstrekking. De regeling is een eigenstandig GLB-instrument dat uit het ELGF wordt gefinancierd en waarvoor jaarlijks ongeveer 220 miljoen EUR wordt uitgetrokken³. De lidstaten kunnen aanvullende financiering verstrekken uit hun eigen middelen of uit middelen van particuliere en publieke entiteiten. De deelname aan de regeling is facultatief: lidstaten die willen deelnemen, moeten een nationale strategie voor een periode van zes jaar opstellen. De Commissie keurt de nationale strategieën niet goed.

² Artikelen 12-14, van en bijlagen III en IV bij [Verordening \(EU\) 2021/2115](#).

³ [Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2023/106 van de Commissie](#).

Afkortingen

Afkorting	Definitie/verklaring
AECA	Agromilieu- en klimaatactie (agri-environmental climate action)
AECM	Agromilieuklimaatmaatregel (agri-environmental climate measure)
ANC	Gebied met natuurlijke en andere specifieke beperkingen (area under natural and other specific constraints)
BISS	Basisinkomenssteun voor duurzaamheid (basic income support for sustainability)
CIS	Gekoppelde inkomenssteun (coupled income support)
CIS-YF	Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers (complementary income support for young farmers)
CRISS	Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid (complementary redistributive income support for sustainability)
DABIS	Degressieve areaalgebonden inkomenssteun (degressive area-based income support)
Elfpo	Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling
ELGF	Europees Landbouwgarantiefonds
GLB	Gemeenschappelijk landbouwbeleid
GLMC	Goede landbouw- en milieuconditie
GMO	Gemeenschappelijke marktordening
Leader	<i>Liaison entre actions de développement de l'économie rurale</i> (verbindingen tussen acties voor de ontwikkeling van de plattelandseconomie)
MFK	Meerjarig financieel kader
NRP	(Plan voor) nationaal en regionaal partnerschap
RBE	Uit de regelgeving voortvloeiende beheerseis
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Verklarende woordenlijst

Term	Definitie/verklaring
(Betalings)recht	Overdraagbaar recht dat een actieve landbouwer recht geeft op EU-steun indien het samen met subsidiabele landbouwgrond wordt opgegeven.
Absorptie	Vaak als percentage uitgedrukte mate waarin aan lidstaten toegewezen EU-middelen zijn besteed aan subsidiabele projecten.
Cohesiebeleid	EU-beleid waarmee wordt beoogd de economische en sociale verschillen tussen regio's en lidstaten te verkleinen door de bevordering van het scheppen van werkgelegenheid, het concurrentievermogen van het bedrijfsleven, economische groei, duurzame ontwikkeling en grensoverschrijdende en interregionale samenwerking.
Controlespoor	Registratie van het gegevensverkeer binnen een boekhoud- of administratief systeem, waardoor afzonderlijke transacties kunnen worden getraceerd.
Gedeeld beheer	Methode om de EU-begroting te besteden waarbij de Commissie, anders dan bij direct beheer, delegeert aan de lidstaat maar toch de eindverantwoordelijkheid houdt.
Gekoppelde (inkomens)steun	EU-betalingen aan landbouwers voor de productie van een specifiek product of voor een sector.
Meerjarig financieel kader	Het uitgavenplan van de EU waarin prioriteiten (op basis van beleidsdoelstellingen) en maxima worden vastgesteld, over het algemeen voor zeven jaar. Het biedt de structuur waarbinnen jaarlijkse EU-begrotingen worden vastgelegd en beperkt de uitgaven voor elke uitgavencategorie.
Meerwaarde van de EU	Toegevoegde waarde van EU-maatregelen in vergelijking met maatregelen van de lidstaten alleen.
Operationeel programma	Basiskader voor de uitvoering van door de EU gefinancierde projecten in een bepaalde periode, dat berust op de prioriteiten en doelstellingen die zijn vastgesteld in partnerschapsovereenkomsten tussen de Commissie en afzonderlijke lidstaten.
Regelmatigheid	Mate waarin een verrichting of activiteit in overeenstemming is met de toepasselijke wet- en regelgeving en eventuele contractuele verplichtingen.
Strategisch GLB-plan	Document dat een EU-lidstaat opstelt in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode na 2020, waarin wordt uiteengezet hoe deze zijn doelen binnen de algemene doelstellingen van het beleid wil gaan verwezenlijken.
Vereenvoudigde kostenoptie	Aanpak voor het bepalen van een subsidiebedrag met behulp van methoden als standaarddeenhedenkosten, forfaitaire of vaste bedragen, en niet de kosten die de begunstigde daadwerkelijk heeft gemaakt. Opgezet om de administratieve lasten te verlichten.

Term	Definitie/verklaring
Verordening tot oprichting van het Europees Fonds	Voorgestelde opvolger van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voor de periode 2028-2034, waarin gemeenschappelijke regels worden vastgesteld voor tal van EU-fondsen die nationale toewijzingen uit de EU-begroting omvatten, waaronder de vier fondsen in het kader van het cohesiebeleid.

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2026

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is uiteengezet in [Besluit nr. 6-2019 van de ERK](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Als algemene regel geldt daarom dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en eventuele wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker van ERK-inhoud mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

Aanvullende toestemming moet worden verkregen indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat.

Indien dergelijke toestemming wordt verkregen, wordt de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechthebbende mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Omslag — © butenkow/stock.adobe.com.

Figuur 7, figuur 1 in bijlage III en kader 5 — de pictogrammen zijn ontworpen met behulp van materiaal van [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Alle rechten voorbehouden.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het ERK-logo

Het logo van de ERK mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de ERK.

HTML	ISBN 978-92-849-6897-8	ISSN 2812-2917	doi:10.2865/2759962	QJ-01-26-009-NL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6898-5	ISSN 2812-2917	doi:10.2865/4858586	QJ-01-26-009-NL-N

CITEERWIJZE

Europese Rekenkamer, [Advies 05/2026](#) “betreffende de voorstellen voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitvoering van de steun van de Unie aan het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode 2028-2034 en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 wat betreft de regeling voor schoolfruit, -groenten en -melk (de “EU-schoolregeling”), sectorale interventies, [...], regels inzake de beschikbaarheid van voorraden in tijden van noodsituaties en ernstige crises, en zekerheden (COM(2025) 553 final en 560 final)”, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2026.

Dit advies werd uitgebracht op grond van artikel 322, lid 1, punt a), VWEU, dat voorziet in raadpleging van de Europese Rekenkamer (ERK) over voorstellen betreffende de financiële regels die de wijze bepalen waarop de EU-begroting wordt opgesteld en uitgevoerd.

Het doel van dit advies is om onafhankelijk, deskundig advies te verstrekken ter ondersteuning van het ontwerp, de governance, het prestatiekader en de regelingen voor financiële controle van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Het beoogt een gezond financieel beheer, verantwoordingsplicht en meerwaarde van de EU in het GLB te waarborgen.

EUROPESE REKENKAMER

12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1

Vragen: eca.europa.eu/nl/contact

Website: eca.europa.eu

Sociale media: @EUAuditors

EUROPESE
REKENKAMER

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie